

VII. Akademiske Højtideligheder.

I Aarene 1874 og 1875 ere de tvende foreskrevne Universitetsfester, nemlig Festen i Anledning af Hans Majestæt Kongens Fødselsdag og Festen til Erindring om Kirkens Reformation og i Anledning af Rektorskiftet, blevne holdte paa sædvanlig Maade.

Om de afholdte Fester mærkes:

I Aaret 1873—74 blev Reformationsfesten højtideligholdt Mandagen den 10. November 1873. Talen holdtes af Professor theologiæ, Dr. phil. Fr. Hammerich. Indbydelsesskriftet indeholdt en Afhandling af samme: „De episk-kristelige Oldkvad hos de gotiske Folk“. 202 S. 4to. Festen i Anledning af Hans Majestæt Kongens Fødselsdag fejredes Fredagen den 17. April 1874. Universitetets Rektor, Professor theologiæ Chr. Hermansen holdt Talen. Indbydelsesskriftet indeholdt en Afhandling af samme: „Betragtninger, fremkaldte ved Spørgsmaalet om Integriteten af Jobs Bog.“ 41 S. 4to.

I Aaret 1874—75 højtideligholdtes Reformationsfesten Tirsdagen den 17. November 1874. Talen holdtes af Professor juris J. Nellemann. Indbydelsesskriftet indeholdt en Afhandling af samme: „Bidrag til Fortolkningen af Konkurslovens fjerde Kapitel.“ 41 S. 4to. Festen i Anledning af Hans Majestæt Kongens Fødselsdag fandt Sted Torsdagen den 15. April 1875. Talen holdtes af Universitetets Rektor, Professor juris J. Nellemann. Indbydelsesskriftet indeholdt en Afhandling af samme: „Fortsatte Bidrag til Fortolkningen af Konkurslovens fjerde Kapitel.“ 43 S. 4to.

VIII. Universitetets videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. Universitetsbibliotheket.

Ved en i Marts Maaned 1874 afholdt Auktion over Doubletter af Bøger udkom i Nettoprovenu et Beløb af 237 Rd. 95 Sk. eller, efter Fradrag af Udgifter til Affattelse af Katalog m. v., 184 Rd. 71 Sk. Efter Indstilling fra Universitetsbibliothekaren, anbefalet af Konsistorium i Skrivelse til Ministeriet af 15. Septbr. 1874, bevilgede Ministeriet under 28. s. M., at dette Beløb stilledes til Universitetsbibliothekarens Raadighed til Anskaffelse af Bøger til Bibliotheket. Med Hensyn derimod til Auktionsbeløbet for nogle dels ved samme Auktion, dels tidligere bortsolgte Reoler tillagde Ministeriet Kvæstor Ordre til at tage det til Indtægt paa Universitetets 10de Indtægtspost „Tilfældige Indtægter“.

— Universitetsbibliotheket har i dette Biennium modtaget en betydningsfuld Gave, idet Biskop P. C. Kierkegaard har skjænket det alle Søren Kierkegaards efterladte Manuskripter, saa vel dem, der have været brugte ved Trykningen af hans Værker, som de utrykte (nemlig „Journaler“ eller Dagbøger). De danne nu en egen Afdeling i Bibliothekets Samling af Manuskripter.

2. Den botaniske Have.

En af den konstituerede Direkter for den botaniske Have, Professor Joh. Lange udarbejdet Beretning om Haven i Aarene 1874—75 meddeles her.

A. Den ældre botaniske Have.

Medens den fuldstændige Rømning af det Areal, der indtages af den ældre Have, hidtil har været udsat paa ubestemt Tid, fordi Forelæsningslokalerne og Samlingerne have maattet bevares paa deres hidtil værende Plads indtil en passende Tid, efter at det nye Museumslokale maatte være færdigt, har der dog i disse tvende Aar, ligesom i de nærmest foregaaende, fundet flere partielle Afstaaelser Sted, idet Finantsministeriet gjentagne Gange har begjæret ikke ubetydelige Stykker af Havens Grund til Byggepladser eller andet Brug ved Gammelholms Bebyggelse, og disse Begjæringer ere, for saa vidt de paagjældende Arealer, efter indhentet Erklæring fra Havens Direktør, kunde undværes uden alt for store Ulemper, efterkomne ved Grundenes Rømning og Aflevering i Henhold til Kultusministeriets Bestemmelse for de enkelte Tilfælde, nemlig:

Marts 1874 afgæres et Areal, 3,600 □ Alen stort. Enkelte af de paa dette Stykke voxende Træer bleve enten flyttede andetsteds hen i Haven, eller overførte til den nye Have, hvor de tegne til at ville trives vel. De fleste Træer vare dog af den Beskaffenhed, at de hverken egnede sig til Flytning, eller kunde betale Udgifterne ved Rømningen, og ere derfor afgivne til Bestyrelsen for Gammelholms Bebyggelse.

I Efteraaret 1875 blev fremdeles rømmet 10,250 □ Alen. De Træer, der fandtes paa dette Areal, bleve dels flyttede til den nye Have, dels solgte paa Roden til Rydning af den højst bydende. Efter denne Afstaaelse var den gamle botaniske Haves Grund reduceret til omtrent Halvdelen af det Areal, den besad før 1871.

Efter at Væxthusplanternes Overflytning til den nye Have var tilendebragt i Slutningen af September 1874, bleve de ældre Væxthuse solgte til Nedbrydelse ved offentlig Auktion den 12. Oktbr. 1874. Den herfor indkomne Sum, 4,235 Kr. 77 Øre, blev i Følge Ministeriets Approbation anvendt til den nye Haves Anlæg. Efter Væxthusenes Bortskaffelse blev den forhen af disse indtagne Plads planeret og tilsaaet med Græs, saaledes at den slutter sig til det øvrige Anlæg.

Foruden alle Væxthusplanterne og en Del Træer ere desuden forskellige andre Frilandsplanter efterhaanden flyttede til den nye Have i dette Tidsrum, saa at kun de til Forelæsninger og Øvelser højst nødvendige Arter (deriblandt alle Lægeplanter) ere beholdte i den ældre Have. Af etaarige Planter saaedes omtrent Halvdelen af hver Familie i hver af de 2 Haver.

Disse stadige Flytninger og gjentagne Rømninger af forskellige Stykker af Havens Grund have selvfølgelig krævet en Del Arbejdskraft ud over det sædvanlige og foranlediget ikke liden Forstyrrelse i Havens Drift, som derfor navnlig har været rettet paa at holde det tilbage blevne Areal i saa god Orden, som det i en slig Overgangstid var muligt. Arbejdet i den gamle Have har i Reglen været besørget af en Medhjælper og en Arbejdsmand, som have Bolig i Haven.

Efter at den botaniske Gartner i Oktober 1874 var flyttet til Gartnerboligen i den nye Have, blev den af ham tidligere beboede Lejlighed, i Følge Approbation af Ministeriet, indtil videre overladt som Fribolig til en Mand, der paatog sig at føre Tilsyn med Lokalerne; et af Værelserne i den forhen værende Gartnerbolig blev taget i Brug til Opstilling af Museumsgjenstande.

Et mindre Stykke af den ældre Have (det toaarige Kvarter) har i 1875

været overladt til Professor Didrichsen, Assistent Kiærskou og Cand. mag. Samsøe-Lund, til Brug ved Forsøg, som de nævnte Botanikere ønskede at anstille.

Efter den nye Haves Aabning har den ældre botaniske Have kun været sparsomt besøgt af Publikum, hvorfor særligt Opsyn har kunnet undværes. Kun Lægeplantekvarteret vedbliver at være mere stadigt besøgt i den ældre end i den nye Have; saa længe nemlig Forelæserne holdes paa først nævnte Sted, falder Studiet af de levende Planter bekvemst for de studerende før og efter Forelæsningsstimerne.

B. Den nye botaniske Have.

De forberedende Skridt til Havens Flytning, som bleve tagne af det allerede 1857 i den Anledning nedsatte Udvalg, kunde ikke føre til et endeligt Resultat, forinden Loven om Demarkationsliniens Bebyggelse var udkommet 6. Juli 1867. Efter at der paa Finantsloven for 1871—72 var bevilget en Sum til at paabegynde den nye Haves Anlæg paa det allerede tidligere udsete Terræn af c. 21 Tdr. Lands Storrelse mellem Vestervold og Farimagsvejen, samt efter at Udvalget i Følge Ministeriets Skrivelse af 21. April 1871, var rekonstrueret, og der til dets Bistand var tilkaldt tvende bekjendt dygtige Gartnere, D'hr. Landskabsgartner Flindt og Slotsgartner T. Rothe, begyndte Udvalget strax sin Virksomhed. Denne fortsattes med kortere eller længere Afbrydelser, foranledigede dels ved Forhandlinger med Københavns Magistrat angaaende et Magelæg, der bragtes i Stand, dels ved forskellige Hindringer i Henseende til Terrænforholdene, hvilke blandt andet foranledigede en Udsættelse af Museumsbygningens Opførelse. At denne ikke strax kunde paabegyndes, saaledes som det fra først af havde været paatænkt, har uheldigvis, paa Grund af de senere paafulgte pekuniære Vanskeligheder, haft til Følge, at der først nu, c. 1½ Aar efter det øvrige Anlægs Fuldendelse, har kunnet begynde paa Bygningen af denne væsentligste Del af det hele Etablissement.

At den øvrige Plan imidlertid kunde bringes til Udførelse og afsluttes i den beregnede Tid, paa en baade i og for sig, og særlig i Betragtning af de i denne Periode indtrufne vanskelige Arbejdsforhold, tilfredsstillende Maade, skyldes først den Energi, Sagkundskab og levende Interesse for det hele Foretagende, hvormed Hr. Kaptejn Brygger Jacobsen, der som Medlem af Komiteen valgtes til Formand for dens Bygningsudvalg, i over 3 Aar ledede Anlægget, og dernæst de tvende gartneriske Raadgiveres Indsigt og utrættelige Virksomhed; det turde være disse Mænds umiskjendelige Fortjeneste, at Anlægget, medens dets Hovedformaal steds træder i Forgrunden, ved en sindrig og smagfuld Benyttelse af de forhaanden værende Forhold, er blevet til en Prydelse for Hovedstaden og til Glæde og Belæring for det besøgende Publikum.

Omdannelsen af det givne Terræn, som med de dertil hørende Nivelleringer, Jordarbejder og Udfyldninger var et meget betydeligt Arbejde, blev udført af senere afdøde Ingeniør Jantzen, i Forening med Landskabsgartner Flindt, hvilken sidste tillige har givet Tegning til og forestaaet Anlægget, samt efter Samraad med de nærmest vedkommende Medlemmer af Komiteen udført Beplantningen af Frilandsterrænet.

Væxthusenes Bygning blev, efter en Plan af Kaptejn Jacobsen, udført i Henhold til forudgaaet Licitation af D'hr. Kern og Hüttemeier paa en meget

tilfredsstillende Maade, hvilket desto mere fortjener Paaskjønnelse, fordi Arbejdet udførtes i en Periode, i hvilken de stærke Prisstigninger i alle Retninger gjorde det vanskeligt uden Tab at fyldestgjøre tidligere indgaaede Forpligtelser. De 3 øvrige Bygninger i Haven (Gartner-, Medhjælper- og Portnerbolig) udførtes efter D'hr. Dahlerup & Petersens Tegning af D'hr. Beckmann og Fussing, ligeledes i Følge Licitation.

Til Beplantning af det udstrakte Arboret, til Læplantning o. s. v. havdes der et ikke ubetydeligt Antal (c. 3000 Expl.) Træer i Behold fra den midlertidige Planeskole paa Glaciet; foruden disse indkjøbtes henved 9000 Exemplarer af træagtige Væxter. Af dette store Antal Træer leverede Plantor Jacobsen paa Hæsedede omtrent Halvdelen, de øvrige beholdtes hos Handelsgartnerne Löwe, Mathiesen, Olsens Enke og Wendt; enkelte sjældnere Arter forskreves fra Udlandet (f. Ex. fra v. Geert i Gent, Douvesse i Orleans og Petzold i Muskau). Uagtet der under Plantningen i April 1873 indtraf meget ugunstigt Vejr med Storm og Frostnætter, uagtet Læforholdene foreløbig ere uheldige og der indtraf en stræng Vinter 1874—75, have Træerne i det hele udviklet sig fortrinligt. Kun meget faa af Løvtræerne ere fejlslaaede, hvorimod en stor Del allerede have blomstret og baaret Frugt; af Naaletræerne have enkelte Partier maattet efterplantes.

Til Museumsbygningen var der allerede i 1871 leveret Tegning og Overslag af Bygningsinspektør, Etatsraad Hansen, paa Grundlag af Komiteens Beregning af samtlige Rums Størrelse og gjensidige Beliggenhed samt en efter disse Data af Kaptejn Jacobsen udarbejdet Skizze. Afstemningerne i Rigsdagen, som krævede en Nedsættelse af Overslagssummen, paa samme Tid som der indtraadte betydelige Prisstigninger paa Materiale og Arbejdskraft, foranledigede Etatsraad Hansen til at ønske sig fritaget for at gjøre et nyt Forsøg paa at løse den stillede Opgave. Det overdroges derfor D'hr. Dahlerup og Petersen at udarbejde en ny Plan for Museumsbygningen. Paa Grund af de daværende høje Arbejdspriser gav den nye Plan, uagtet Komiteen havde indskrænket Fordringerne til den yderste Grænse for, hvad der kunde anses forsvarligt, og Bygmestrene ligeledes havde bestræbt sig for en stræng Økonomi, i Virkeligheden en højere Overslagssum, end den tidligere, og oversteg langt den Sum, hvorover der efter gjentagne Afstemninger i Rigsdagen kunde raades til Museumsbygningens Opførelse. Under disse gjentagne Forsøg paa at bringe dette Hovedspørgsmaal for Havens videnskabelige Betydning til en Løsning ved at tage fornødent Hensyn til Nutidens og Fremtidens strængt nødvendige Fordringer, i Stedet for at overhugge Knuden ved at bygge for en aldeles vilkaarlig valgt Sum (100,000 Kr), blev Museumsbygningens Paabegyndelse udsat Aar efter Aar, indtil de i 1875 stærkt dalende Priser paa de vigtigste Bygningsmaterialier synes at begunstige det Forsøg, der nu agtes gjort paa at opføre Bygningen for den i Finantsloven bevilgede Sum.

Idet Museumsbygningens Opførelse og dermed det hele Anlægs endelige Afslutning altsaa var skudt ud i en ubestemt Fremtid, maatte Anlægskomiteen foreløbig anse sit Hverv for endt, og det bifaldtes af Kirke og Undervisningsministeriet, at Komiteen afsluttede sin Virksomhed, hvorefter en Aflevering til Universitetets Repræsentanter fandt Sted den 1. Juni 1874, efter hvilken Tid den nye Have er blevet bestyret ad sædvanlig administrativ Vej. En Del Arbejder stode endnu tilbage at udføre, navnlig Bygningen af et Forsøgs- og Formeringshus, som af D'hr. Kern og Hüttemeier tilendbragtes imod Udgang af 1874.

Flytningen af Væxthusplanterne, som begyndtes kort efter Afleveringen, gik særdeles heldigt; den var for adskillige Afdelingers Vedkommende færdig, da Hs. Maj. Kongen og den kgl. Familie den 8. Juni tog Haven i Ojesyn, og var saa betimeligt tilendebragt, at det hele Etablissement kunde aabnes for det større Publikum den 9. Oktbr. 1874, efter at Rigsdagens Medlemmer i de nærmest foregaaende Dage havde været indbudte til at besøge Haven. Der uddeltes i 1874 c. 250 Adgangskort til Ministeriets, Universitetets, Kommunalbestyrelsens og flere Myndigheders og Selskabers Medlemmer. Et Reglement for Besøget i Haven affattedes og blev, efter at være approberet af Konsistorium, trykt og opslaaet paa forskjellige Steder i Haven. I Følge dette*) har det større Publikum daglig fra Kl. 1 til Solnedgang fri Adgang til Haven, paa bestemt angivne Tider tillige til Væxthusene; de, som ønske Adgang til andre Tider, kunne erholde Adgangskort for en moderat aarlig Betaling, og de studerende kunne gratis faa Adgangskort særlig til Lægeplantekvarteret, der agtes sondret ved et Hegn fra den øvrige Have, for at de studerende kunne benytte dette Kvarter uforstyrret til enhver Tid af Dagen.

I 1875 udkom en Vejviser for besøgende i Haven, udgivet for Havens Regining. Besøget i Haven har i Sommermaanederne været meget stort. Foruden de oven nævnte 250 Adgangskort til forskellige Myndigheder og c. 200 Kort til Rigsdagens Medlemmer har der været udstedt 9 Betalingskort og 28 Kort til Botanikere og Gartnere uden Betaling. Antallet af de øvrige besøgende paa de Tider, da Haven staar aaben for alle, har ikke kunnet optegnes; men efter alt, hvad der kan iagttages, besøges Haven omtrent ligelig af alle Samfundsklasser, og de besøgende vise lige saa megen Interesse for, hvad de i Haven kunne betragte, som en hensynsfuld Benyttelse af den givne Tilladelse. Til Opretholdelse af god Orden har det dog, paa Grund af Terrænets betydelige Udstrækning, været nødvendigt at have tvende Opsynsbetjente om Sommeren, hvorimod om Vinteren en er tilstrækkelig, og tilmed kun i de Timer, da Haven staar aaben for Publikum.

Som Havens Portner, Bud og Opvarter ved Samlingerne ansattes Havens tidligere Bud, C. P. Christensen; som første Fyrbøder Svend Jensen, der tidligere havde været Portner og Fyrbøder i den gamle Have. Begge disse Betjente have Fribolig i Haven, hvor der ligeledes er Bolig for en gift og 5 ugifte Medhjælpere. I Begyndelsen af 1874 døde Troels Hansen, der havde tjent den botaniske Have som en dygtig og paalidelig Arbejder i hen imod 50 Aar.

Hvad Væxthusplanterne angaar, da have de gunstige Forhold i de nye Huse i Henseende til Plads, Luftcirkulation, Lys o. s. v. haft til Følge, at mange af de Arter, der i den ældre Haves sammentrængte Rum fristede en tarvelig Tilværelse, nu udykle sig frit og kraftigt. Ligesom Flytningen altsaa allerede har vist en heldig Virkning, saaledes er der næppe Tvivl om, at efterhaanden som Personalet vinder mere Erfaring i Husenes Betjening, og enkelte mindre Mangler ere afhjulpne, vil det end yderligere vise sig, at der af Husenes sindrigt udtænkte Konstruktion kan ventes et fortrinligt Resultat i Henseende til Kulturen. Den følelige Mangel paa Plads i den ældre Haves Væxthuse træder tydeligst frem ved den Kjendsgjerning, at uagtet de nye Huse indtage et 4 Gange saa stort Areal som hine, og uagtet Artstallet langt fra er foreget i Forhold til denne Udvidelse, er

*) Se foran Side 127 - 281

den hele Plads dog allerede næsten optaget. Da mange Exemplarer imidlertid dels ere Doubletter, dels mindre fornødne for Havens Øjemed, vil der dog endnu kunne skaffes Plads til adskillige flere. En Revision og Bestemmelse af Væxthusplanterne, forenet med en Udskydning af de overflødige Arter, hvilket Arbejde længe har været paatænkt, men hidtil udsat, indtil Flytningen var tilendbragt, er nu begyndt af Direktøren, med Bistand af Dr. Warming og Kand. Samsøe-Lund, og agtes fortsat med særligt Hensyn paa Udarbejdelsen af en Fortegnelse over samtlige Arter, hvortil der længe har været Trang.

For Frilandsplanternes Vedkommende har Arbejdet i disse første Aar efter Plantningen for en væsentlig Del været koncentreret paa at udrydde de Ukrudtsplanter, der i rigelig Mængde spirede frem paa det nye Terræn. Vejret har i de tvende Aar begunstiget dette Arbejde, som foruden Gravning og Lugning om Sommeren ogsaa har omfattet Vintergravning af alle Kvartererne (Arboretet inklusive). Stenpartierne, Mosebedet og Vandbassinet ere blevne beplantede med det størst mulige Antal af de for dem bestemte Arter; ligeledes ere Lægekvarteret og det indenlandske Kvarter forsynede med en saa fuldstændig Beholdning af de dertil hørende Planter, som muligt. De etaarige Planters Kvarter og Forsøgs-kvarteret have været reoede og planerede i 1875, det første har i Aar været tilsaaet, det sidste er færdigt til at tages i Brug næste Aar. Ogsaa Grupperne for perennierende Planter ere for en stor Del beplantede, og en yderligere Forøgelse af Arternes Antal vil finde Sted, naar den ældre Have forlades.

Af Frilandstræer og Buske, for saa vidt disse have naaet en passende Udvikling, er der i disse 2 Aar bestemt et større Antal; men da en Mængde af de fra forskellige Steder modtagne Exemplarer ere urigtigt benævnte, kræver Arternes Undersøgelse og Benævnelse et stadigt fortsat Arbejde, og der vil medgaa en ikke ganske kort Tid, forinden en fuldstændig Fortegnelse kan ventes færdig. I Forening med Arternes Bestemmelse har der i enkelte Grupper været foretaget en nødvendig Omplantning i Efteraaret 1875; flere Exemplarer af Mellempantningen vare desuden voxede saa stærkt, at de maatte fjernes eller stærkt beskæres.

De stærke Regnskyl i Sommeren 1875 bevirkede betydelige Jordskred, hvorved Jorden bortskylledes fra Kvartererne og Gangene, og løb ud i Bassinet. Skaden blev strax efterhjulpet, og Foranstaltninger truffne for at hindre lignende Forstyrrelser i Fremtiden, idet man for øvrigt kan haabe, at slige Tilfælde ville blive sjældnere og af ringere Omfang, efterhaanden som Jordbunden opnaar større Fasthed. Dette Arbejde tillige med de i Aarets Løb foretagne Udbedringer af Jord-sænkninger paa de opfyldte Dele af Terrænet ere udførte ved Hjælp af en extraordinær Bevilling, ved hvilken ogsaa Vandledningerne ere anbragte til Vanding af det danske og medicinske Kvarter, begge Stenhejerne og Runddelen Øst for Væxthusene.

Foruden den Sum, der af Staten har været bevilget til Havens Anlæg, er der ydet Haven mange og til Dels meget værdifulde Bidrag til Anlæggets Fremme, Havens Forskjønnelse og Plantearternes Forøgelse. Blandt dem, der have skjænket forskellige Gaver til Havens rigeligere Udstyring ud over, hvad der for selve Anlægssummen kunde ventes opnaaet, maa fremfor alle nævnes Hr. Kaptejn, Brygger Jacobsen, som foruden flere andre betydelige Bidrag har skjænket det skønne Vandspring udfør Væxthusene og et Antal af Vaser til Dekoration af Pladsen foran Væxthusenes øvre Etage. Han har derved end yderligere forøget den Gjæld, hvori

det hele Etablissement allerede forud stod til ham for hans Virksomhed ved Anlægget. Hofjægmester, Grev Scheel til Rygaard har skjænket $4\frac{1}{2}$ Kubikfavne Kalktufsten til Beklædning af Bøgvæggene i flere af Væxthusafdelingerne; Kammerherre, Grev Moltke til Nørager skjænkede et betydeligt Antal Egestolper til Støtte for Slyngplanterne af Vinrankefamilien. Af Kjøbenhavns Magistrat modtog Haven c. 600 Læs gammel Gødning, forefundet ved Voldens Sløjfning, hvilket Materiale kom fortrinligt til Nytte ved Jordens Bearbejdelse. Af Dhrr. Proprietær Lund til Bernstorff Hovmarksgaard og Guldberg til Vintappergaarden er et større Kvantum Mosejord skjænket til Dyrkning af Moseplanter.

Levende Planter ere i meget stort Antal forærede til Haven, hvorved saa vel Væxthusenes som Frilandsafdelingens Indheld og Værdi betydeligt er forøget. Følgende Givere have ydet Bidrag:

Kapitajn Andréa (Planter fra Mauritius), Frøken Bissen (Pinie og Myrte, plantede af afdøde Professor Bissen), de botaniske Haver i Herrenhausen (18 Arter), Kew (260 Arter, ved Slotsgartner Rothe), Lund (67), München (60) og Paris (50); Etatsraad Broberg (en Araucaria og flere store Koldhusplanter), Kammerjunker Bojesen, Lieutenant Brünniche, Lieutenant Caroc, Kaptejn Carstensen (c. 30 Arter fra Madeira), Konferentsraad Drewsen (forskjellige Planter til Stenhøjene), Gartner Fløystrup (2 Pandanus utilis), Stiftsgartner Gentz (forskjellige Naaletræer og Fuchsier), Gartnerne Haage jun. og Hauschildt (Cactéer), Etatsraad Hofman-Bang, Gartner Hindberg, Apotheker Ibsen, Kaptejn, Brygger Jacobsen (2 store Koldhusplanter), Planter Jacobsen (67 forskjellige Frilandsplanter), Håndelsgartner Keller (Caladium og Crinum-Arter), Adjunkt Kjellerup (Araucaria Cookii), Gartner V. Knudsen (c. 30 Palmer og Musaceer), Grev Knuth til Knuthenborg (et større Antal Naaletræer), Partikulier Kofod (68 Løgplanter fra Cap), Kaptejn Koføed, Musiker Krause, Landbohøjskolen (Cycas circinalis), Professor J Lange (Planter fra Italien), Direktør Løvegren (c. 100 forskjellige Arter fra Gøtheborgs Haveselskab), Grosserer Melchior (en blomstrende Agave lurida), Grev Moltke til Bregentved (Cycas circinalis ♀), Grev Moltke til Nørager (26 Arter fra Schweitz), Læge Mygge, Fru Mørch, Havebrugskandidat Nagel, Lieutenant Nørager, Blomstermaler Ottesen, Kammerherre Oppen-Schilden (2 store Palmer), Gartner Olsen, Justitsraad Riise (Planter fra Vestindien), Slotsgartner Rothe (et større Antal Arter, hjembragte fra England), Kammerjunker Rømer, Grev Raben til Aalholm (15 forskjellige Frilandstræer), Grev Schack-Brockenhus til Giesegaard (1 stor Daddelpalme), Fru Schmidt (Orchideer), Kommandør Schultz (Brægner), Frøken E. Schrøder, Læge Stockfleth, Pastor Bloch-Suhr, Kammerherre de Thygeson (200 Stkr. Tsuga Douglasii), Gartner Vesterby, Udenrigsministeriet fra den danske Konsul i Puerto Plata m. fl.

Ved forskjellige Botanikeres Interesse og ved Indsamling paa den botaniske Forenings Udflugter er det lykkedes (efter at en autograferet Liste over manglende danske Arter var udsendt til Botanikere rundt om i Landet) at erhverve dels levende Planter, dels Frø af de fleste indenlandske Plantearter. De Bidragydende vare følgende:

Provisor Baagøe.	Stud. med. & chir. Gram.
Lærer Bergstedt.	Gartner J. J. Hansen.
Apotheker Boysen.	Kontorist Holm.
Pastor Deichmann Branth.	Apotheker G. Jensen,
— Feilberg.	Professor J. Lange.

Apotheker Lotze.	Lærer S. Petersen.
Cand. mag. Samsøe Lund.	Stud. theol. H. Poulsen.
Grev Moltke Nørager.	Cand. pharm. Rützou.
Seminarielærer Mortensen.	Fuldmægtig O. Smith.
Lærer P. Nielsen.	Dr. phil. Warming.
— Ottesen.	Cand. pharm. Zahrtmann.

Af levende Planter er kun et mindre Antal Arter indkjøbt, og navnlig saadanne, som have en vigtig teknisk, medicinsk eller økonomisk Interesse, men som Haven hidtil har savnet. En heldig Leilighed til Anskaffelse af et Antal slige Brugsplanter for Væxthusene tilbød sig, idet Hr. Slotsgartner Rothe under et Besøg i Bryssel 1875 paatog sig at udsøge et Antal særligt opgivne Arter i det berømte Linden'ske Etablissement. Disse Arter ere heldigt ankomne hertil og anbragte paa deres respektive Pladser i Væxthusene.

Den sædvanlige Omsætning af Frø og levende Planter ved Havens Forbindelse med forskellige botaniske Haver og Privatmænd er fremdeles fortsat og har i disse Aar givet følgende Resultat:

	1874.		1875.	
	Levende Pl.	Frø.	Levende Pl.	Frø.
Afgivet Exemplarer eller Portioner af Frø	430.	3001.	474.	3479.
Modtaget.....	436.	2144.	600.	2329.

Særlige righoldige Samlinger af Frø ere modtagne af Baron, Lieutenant v. Eggers (fra Vestindien) og fra Apotheker J. Styrup (Venezuela). Af disse Frøsamlinger ere flere af de sjældnere Exemplarer udtagne til at bevares paa Museet.

C. Samlingerne.

a. Herbarierne.

De Vanskeligheder ved at skaffe Plads i de nuværende Lokaler til Havens stedse voxende Samlinger af denne Art, som i tidligere Beretninger ere fremhævede, have i disse Aar været lige saa følelige som tidligere, og Arbejdet har derfor fornemmelig været rettet paa at vedligeholde det forhaanden værende Materiale og skaffe det ny tilkomne en taalelig Plads, indtil den længe imødesete Overflytning til nye og rummeligere Lokaler kan finde Sted.

Af danske Planter ere forskellige Arter modtagne fra den botaniske Forening, Lærer Christensen-Hygom o. fl. Den vigtigste herhen hørende Tilvæxt bestaar i en fuldstændig Samling af Aabenraa-Egnens Flora, samlet af afdøde Apotheker Bahnsøn og skjænket til Haven af hans Enke, og en betydelig Samling danske Kryptogamer, erhvervet ved Kjøb efter afdøde Adjunkt Thomsen.

Extræeuropæiske Planter ere modtagne som Gave af Kaptejn Andréa, Lieutenant Bardenfleth (ved det zoologiske Museum), Baron, Lieutenant v. Eggers (vestindiske Planter), Cand. med. C. Feilberg (Planter fra Hongkong), Dr. Focke, Kontorist Holm, Dr. Langgaard, Apotheker Madsen, Dr. phil. O. Mørch og den botaniske Have i Buytenzorg (Java). (Blandt disse Samlinger vare især de af Dhrr. Eggers og Feilberg og fra Buytenzorg meddelte meget righoldige og værdifulde)

I det forenede Liebmannske og Ørstedeske (mellemamerikanske) Herbarium er i disse 2 Aar intet udsendt til Bestemmelse. Foruden de tidligere udelte Doubletter af den Liebmannske Samling er i 1875 afgivet et Sæt Doubletter til det botaniske Museum i Firenze.

b. Museet.

Opstilling og Interkalering af nye eller tidligere ikke indordnede Gjenstande er i disse Aar blevet fortsat.

Af Planter eller Plantedele, opbevarede i Spiritus, har Museet i Biennet erhvervet 545 Stykker. Af disse ere 45 Gaver fra Dhrr. Kaptejn Andréa, Apotheker Benzon, botanisk Gartner Christensen, Baron, Lieutenant v. Eggers, Forst-assistent Holck, Konsul Krebs, Apotheker Styrup, Læge Wroblewsky. De øvrige Stykker, dels fra forskellige Egne i Danmark, dels fra den botaniske Have ere indsamlede af Cand. mag. Kiærskou og Dr. Warming, med Bistand af botanisk Gartner Friedrichsen og Undergartner Bremer.

Af tørre Plantedele har Museet erhvervet omtrent 150 Stykker, respektive Gaver fra Kaptejn Andréa, Provisor Baagøe, Grosserer Boesen (ved Etatsraad Steenstrup), Kaptejn Carstensen, Baron, Lieutenant v. Eggers, Konsul Gomez, Cand. pharm. V. Hallas, Kjøbmand Hansen (ved Etatsraad Steenstrup), Adjunkt Kjellerup, Professor J. Lange, Grev Moltke til Nørager, Justitsraad Riise, Apotheker J. Styrup, Dr. Warming, Kammerherre Wichfeld, Cand. mag. Winther og Læge Wroblewsky. Desuden er en betydelig Samling danske Svampe afkjøbt afdøde Adjunkt Thomsens Bo.

c. Bibliotheket.

Foruden med 2 nye Tidsskrifter og Fortsættelserne af de ældre er Havens Bogsamling i 1874—75 forøget med 195 Værker, hvoraf 22 ere Fortsættelser, 52 Gaver fra Hans Majestæt Kongens Civilliste, det kgl. danske Videnskabernes Selskab, det kgl. Bayerske Akademie der Wissenschaften samt fra Dhrr. Professor J. Agardh, Professor N. J. Andersson, Mr. G. Bentham, Président du Mortier, Professor E. Erslev, Adjunkt Grønlund, Professor J. Lange, Cand. R. Pedersen, Justitsraad Riise, Seminarie lærer Rostrup, Professor Scheffer, Dr. Warming.

Af større og kostbarere Værker, som ere anskaffede for Bibliotheket i de her omhandlede 2 Aar, maa fortrinsvis nævnes: v. Ettingshausen u. Pokorny, *Physiotypia plantarum Austriacarum* (Text i 2 Bind in 4to og Atlas i 10 Bd. fol. maj.).

Et lige saa sjældent som værdifuldt Bidrag har Bibliotheket fremdeles erholdt ved Professor Alph. De Candolles Interesse for vor Have, nemlig en Samling Calqueringer, tagne efter Originaltegningerne i et ikke udgivet Værk over Mexikos Flora af Mocino og Sessé der have tjent som Typer for Beskrivelsen af de respek-

tive Planter i De Candolles Prodrumus. Samlingen bestaar af 271 Blade, forsynede med Nr., der svare til Navnene i den ledsagende Fortegnelse; efter Modtagelsen af de løse Blade ere disse blevne klæbete paa Velinpapir i Folioformat og indbundne. Dette Bind vil i Fremtiden være et af Bibliothekets vigtigste Stykker, saa vel paa Grund af dets Værdi for Videnskaben i og for sig, som formedelst dets Sjældenhed, idet der i alt kun er taget 6 Kopier af de paagjældende Tegninger.

Efter at den hidtil værende Bibliothekar Didrichsen i 1873 var konstitueret som Docent i Botanik, overtog Cand. mag. Kiærskou, der i flere Aar havde fungeret som Assistent ved Herbarierne, med Ministeriets Tilladelse en Del af Bibliotheksforretningerne og Tilsynet med Museet.

— I Anledning af den botaniske Haves Flytning blev Havens Bogsamling og Herbarier underkastet en Revision, og med Samtykke af Konsistorium blev det overflødige Stof i begge Retninger udskudt, for at vinde Plads i de nye Lokaler. Over de udskudte Bøger forfattedes en Liste, hvorefter der gaves Bestyrerne af Universitetsbibliotheket og det store kgl. Bibliothek Lejlighed til uden Vederlag at udtage, hvad de maatte ønske at erhverve for de nævnte Bibliotheker. De derefter tilovers blevne udskudte Bøger samt Herbariegenstandene bleve bortsolgte ved offentlig Auktion. Om Anvendelsen af den herved fremkomne Indtægt, saa vel som flere andre særlige Indtægter gjorde Havens Direktør under 20de Maj 1875 Indstilling til Konsistorium. Nettoudbyttet af Auktionen, Indtægterne ved Salget af Adgangskort til og Vejviseren over den nye botaniske Have samt Salgsudbyttet af afslaaet Græs fra Plænerne foreslog han taget til Indtægt for Haven til Bestridelse af forskellige ekstraordinære Udgifter, især Trykningsomkostninger. Disse ekstraordinære Udgifter vare c. 400 Kr. til Trykning af Vejviseren, 100 Kr. til Trykning af Profortegnelsen og 288 Kr. 75 Øre til Trykning af den oven for omtalte Beretning. Af det sidst nævnte Beløb foreslog han 144 Kr. optaget paa Forslaget til Tillægsbevillingsloven for 1875—76, hvorimod Resten i Forbindelse med de 2 andre Beløb formentlig kunde udredes af de ekstraordinære Indtægter. Efter herom at have indhentet en Erklæring fra Kvæstor, forelagde Konsistorium ved Skrivelse af 11te Juni Sagen for Ministeriet, der derefter under 28de Juni resolverede, at Nettoudbyttet af Auktionen, Indtægterne ved Salg af Adgangskort og Vejviseren, saa vel som Salgsudbyttet af Græs fra Havens Plæner skulde tages særligt til Indtægt for Haven og opføres i Regnskabet som Beløb, der vare indkomne uden for den til Haven ved Finantsloven bevilgede Normalsum. Med Hensyn til de oven nævnte ekstraordinære Udgifter gav Ministeriet sit Samtykke til, at Beløbet opførtes paa Havens Udgiftskonto for „forskellige løbende og ekstraordinære Udgifter“, saaledes, at denne kunde overskrides med et tilsvarende Beløb, mod at der i Regnskabet tilføjedes den fornødne Forklaring om, hvorviåt Overskridelsen kunde dækkes ved de særlige Indtægter. Derimod fandt Ministeriet ikke tilstrækkelig Foje til at søge den attraaede Tillægsbevillig af 144 Kr., idet det antog, at det dels ved mulige Besparelser, dels ved at Indtægterne af Adgangskortene og Vejviseren mulig vilde flyde noget rigeligere end forudsat, vilde lykkes at dække denne Udgift uden ekstraordinært Tilskud.

— Efter Professor botanices Ørstedes Død indstillede Havens Direktør, Professor Lange, at der for den botaniske Have maatte erhverves samtlige de af den afdøde efterladte Tegninger med tilhørende haandskrevne Notitser samt en mindre

Del af hans Herbarium, navnlig Svampene, mod et Vederlag, som han ansatte til 400 Rd. en Gang for alle eller et aarligt Beløb af 50 Rd., som vilde ophøre, naar det yngste af Professor Ørstedes Børn havde opnaaet en Alder af 18 Aar. Da Konsistorium var enigt med Professor Lange om, at det vilde være meget ønskeligt, at Haven kunde erhverve disse Gjenstande, gjorde det herom fornøden Indstilling, idet det efter en af Universitetets Kvæstor i denne Anledning afgivet Erklæring ansatte Vederlaget til 400 Rd. en Gang for alle. Indstillingen blev af Ministeriet bifaldet ved Skrivelse af 5. Decbr. 1873.

3. Det zoologiske Museum.

Som bemærket foran Side 130—31, blev det ved Ministeriets Skrivelse af 18. Febr. 1874 paalagt de vedkommende Inspektorer eller Bestyrere af det zoologiske Museums enkelte Afdelinger inden Udgangen af hvert Aars Januar Maaned at indsende Indberetninger for det forløbne Kalenderaar, i Lighed med de Indberetninger, der aarlig afgives for de Moltkeske Museumsafdelingers Vedkommende. De første Indberetninger, der omfatte Virksomheden i Aaret 1874, meddeles her, saa vel som Beretningerne om de Moltkeske Afdelinger for Aarene 1872—1874. De nævnte Meddelelsers Omfang er i Overensstemmelse med det i Aarbogen 1871—73 Side 251 udtalte.

Første Afdeling.

(Professor Reinhardt.)

Da det i Aar er første Gang efter Ministeriets Bestemmelse, at der indgives Beretning om Virksomheden i og ved Universitetets zoologiske Museums forskellige Afdelinger, forekommer det mig rigtigt at indlede Beretningen for 1ste Afdeling med nogle Oplysninger om det Omfang og den Begrænsning, som denne Afdeling fik den Gang, det forrige kgl. naturhistoriske Museums Samlinger efter den nye Museumsbygningens Fuldendelse henflyttedes til denne, og den ved Loven af 29de Decbr. 1862 paabudte Forening af det nævnte Museum og Universitetets tilsvarende Samlinger saaledes fuldstændig fuldbyrdedes.

Ved den nye, af Museumsraadet i Forslag bragte Ordning af Museet, som Ministeriet stadfæstede i Skrivelse til Konsistorium af 30. Juni 1870, kom dets første Afdeling til at omfatte de 4 højeste Dyreklasser eller med andre Ord Hvirveldyrene med Undtagelse af Fiskene, hvorhos tillige Professor, Dr. P. W. Lunds palæontologiske Samling henlagdes til den. Det havde jo utvivlsomt været den, fra et rent videnskabeligt Standpunkt set, ubetinget mest tilfredsstillende Begrænsning af Afdelingen, om den var kommet til at omfatte alle Hvirveldyrene, der danne en vel afsluttet og nøje sammenhængende Del af Dyreriget. Naar jeg alligevel under Forhandlingerne angaaende den nye Ordning tog Ordet for den nu vedtagne Begrænsning af første Afdelings Omraade, var det Hensynet til de praktiske Vanskeligheder, som den, videnskabeligt set, heldigste Ordning vilde medføre, der bestemte mig. Der er næppe nogen af Museets Afdelinger, som stiller saa store Fordringer til Bestyrerens Arbejdskraft og Virksomhed i alle Retninger, som den, der omfatter Hvirveldyrene, ingen, i hvilken Konservationen af det samlede Stof er saa besværlig og kræver et saa stadigt og nøje Tilsyn, ingen, i hvilken

al Slags Præparation paa langt nær medtager saa megen Tid. Ikke desto mindre var og er endnu stedse denne Afdeling den eneste i Museet, som savner fast videnskabelig Assistance, og der var, saa vidt jeg kunde skjønne og forstaa, ikke fjærneste Udsigt til, at en slig Medhjælp vilde blive Afdelingen tilstaaet. Skulde jeg, uden at kunne raade over en fast videnskabelig Medhjælp, have overtaget foruden Afdelingens nuværende Indhold fremdeles ogsaa Fiskene, maatte jeg befrygte, at Tiden ikke vilde forslaa for mig til paa en forsvarlig Maade at bestyre den saa omfangsrige Afdeling. Jeg troede derfor, at min Anskuelse om den i videnskabelig Henseende korrekteste Begrænsning og Hensynet til mine personlige Ønsker og daværende Studier burde underordnes de praktiske Hensyn, og foreslog Fiske-Klassen henlagt til 2den Afdeling, hvis Bestyrer, Professor zoologiæ, var forholdsvis rigelig forsynet med faste videnskabelige Medhjælpere. En slig Afvigelse fra det videnskabelig set strængt rigtige, troede jeg at kunne forsvare, i alt Fald saa længe Museets forskellige Afdelinger kun ere Dele af et i Følge Loven uadskilleligt hele, hvilket Universitetets zoologiske Docenter have uhindret Adgang til og Afbenyttelse af.

Henflytningen fra det forrige kgl. naturhistoriske Museums Gaard i Stormgaden til den nye Museumsbygning var for første Afdelings Vedkommende forbundet med mange Besværligheder og stor Opofrelse af Tid, hvad der var en uundgaaelig Følge af de til den henhørende Samlingers Beskaffenhed. Flytningen medtog Maaneder, og dog var den den aller mindste Del af Arbejdet. Omtrent Halvdelen af Fuglesamlingen i det kgl. Museum var opstillet i større og mindre Trækasser med passende Staffage; denne Opstillingsmaade kunde ej bibeholdes i det nye Museum, og en fuldstændig Omgjøring og Forandring af hele denne Del af Samlingen blev altsaa nødvendig. Ogsaa i andre Partier af Afdelingens Samlinger maatte store, omfattende Forandringer og Omgjøringer foretages; men ved anstrængt Flid lykkedes det dog, alene med Konservatorens Bistand, uden Afbenyttelse af fremmed Hjælp, at føre Arbejdet til Ende, saaledes at jeg allerede i Foraaret 1870 kunde meddele Museumsraadets Formand, at Afdelingen var færdig til at kunne aabnes for Publikum. Kun blev det mig umuligt alene at besørge Omskrivningen af de flere tusinde Etiketter; hertil blev Hr. Cand. mag. Wichs Bistand til Dels benyttet.

Den Stof-Forøgelse, som ved de zoologiske Museers Forening tilfled Afdelingen fra det ældre Universitets-Museum, var ikke betydelig, en Kjendsgjøring, som maa komme i Betragtning ved Bedømmelsen af Afdelingens nuværende Standpunkt og fremtidige Krav. Museets entomologiske Afdeling blev samtidig med Museets nye Ordning meget mere end fordoblet ved den pragtfulde og fuldstændigt ordnede Westermannske Samling, og modtog fremdeles strax derefter en meget stor dansk Insektsamling, Forøgelser, som begge medførte visse aarlige pekuniære Forpligtelser for Universitetet. Museets 2den Afdeling fik foruden de betydelige Samlinger, som det forhen værende kgl. Museum indeholdt af de under Afdelingen hørende Dyreklasser, fremdeles Christian d. 8des efterladte Konkyliesamling, som var meget større, end baade den ældre Universitets-Samling og det kgl. Museums tilsammen. Endelig skal jeg fremhæve, at de betydelige Samlinger, som jeg havde gjort paa Galathea-Rejsen, og som efter Museernes Forening endelig fordeltes til det forenede Museums respektive Afdelinger, ogsaa kom fortrinsvis 2den og 3dje Afdeling til gode; det laa nemlig baade i Rejsens Natur og i det mig

særlig paa den overdragne Hverv, at der kun i ringere Grad kunde blive Tale om at samle synderligt af de til første Afdeling hørende Dyreklasser. — Med den Del af Museet, som nu udgjør dets første Afdeling, forholdt det sig anderledes. I Sammenligning med de store Fremskridt, som de andre Afdelinger gjorde ved Foreningen, maa det siges at være mindre betydeligt, hvad den første vandt derved. For dens Vedkommende kan det næppe med rette hedde, at der ved den Løjlighed fandt en Sammensmeltning af ligeartede Samlinger Sted; men det vil være et rigtigere Udtryk, at det nuværende Museums 1ste Afdeling ved Aabningen i 1870 væsentlig bestod af det nedlagte kgl. naturhistoriske Museums Samlinger i de tilsvarende Retninger, og at disse fra Universitetets ældre zoologiske Museum vel havde modtaget adskillig god Forøgelse, men langt fra noget, der kunde kaldes „tilsvarende Samlinger“. Hvad det ældre Universitetsmuseum afgav til nuværende første Afdeling, var i Hovedsagen følgende: 62 smaa Pattedyr (Flaggermus) i Spiritus, 9 udstoppede Pattedyr (hvoriblandt et, ganske vist, baade meget værdifuldt og for Studiet vigtigt, nemlig Søkoen, *Monatus australis*, af hvilken tillige et fortrinligt Skelet medfulgte), 20 udstoppede Fugle og henimod halvandet hundrede Arter Krybdyr og Padder; endelig afgaves et Forraad af magasinerede Krybdyr og Padder, væsentligst vestindiske og sydamerikanske Arter, som dog for aller største Delen kun var Doubletter af, hvad der allerede havde opstillet. En vigtigere Forøgelse modtog Afdelingen fra det ældre, ved samme Tid ligeledes omordnede zootomisk-fysiologiske Museum; navnlig maa fremhæves de fortrinlige Skeletter af de store nordiske Hvaler, af hvilke den store Finhval (*Balænoptera antiquorum*) og Nordkaperen (*Balæna biscayensis*) ikke havde i det forrige kgl. naturhistoriske Museum; end videre det, saa vidt vides, hidtil eneste Skelet af den bredpandede Døgling (*Hyperoodon latifrons*), og mange meget værdifulde Præparater til Oplysning af Hvaldyrenes indre Bygning; fremdeles Skeletterne af de anthropomorfe Aber i udvoxne Exemplarer, af Flodhest og Næsehorn; endelig mange Skeletter af mindre Pattedyr og Fugle, en Del forskellige Dyr i Spiritus.

Idet jeg nu vender mig til Beretningen om Virksomheden ved første Afdeling i forrige Aar, skal jeg begynde med Ordningssarbejderne og Opstillingen.

I Følge Organisationsplanen for det ophævede kongelige naturhistoriske Museum var det paalagt dettes Bestyrere at føre en Journal over de Forøgelser, som Museet modtog, og en anden over, hvad der efter fuldendt Præparation endelig indlemmedes i den opstillede Samling; lignende Journaler førtes ligeledes ved det ældre Universitets-Museum. Det er ganske vist et byrdefuldt Arbejde, som derved er paalagt Bestyreren, men det er klart, at hvis det ikke kræves, opgives tillige enhver virkelig Kontrol med Museets kostbare Samlinger. Disse Journaler føres derfor ogsaa uforandret i den første Afdeling efter Foreningen; men paa Grund af deres kronologiske Natur ere ved Siden af dem systematiske Fortegnelser over, hvad Museet besidder af de forskellige Dyreklasser, i alt Fald meget ønskelige. Slige Kataloger bleve ogsaa for nogle og tredive Aar siden paabegyndte i det kgl. naturhistoriske Museum over enkelte Partier af Samlingen, nemlig Krybdyrene og Skeletsamlingen; men de bleve ikke fortsatte, og ere nu aldeles forældede. Jævn-sides med Ordningssarbejderne er der derfor begyndt paa Udarbejdelsen af saadanne Fortegnelser. Det er selvfølgelig et langvarigt Arbejde, som jeg kun kan haabe at tilendebringe i en længere Aarrække, især da i første Afdeling Bestyreren er

alene om at tilvejebringe Grundlaget for det, nemlig de enkelte Gjenstandes videnskabelige Bestemmelse. I de to til tre foregaaende Aar er der blevet udarbejdede Kataloger over: 1) Paddesamlingen; 2) den opstillede Krybdyrsamling; 3) den særlige danske Padde- og Krybdyrsamling; 4) den særlige danske Fuglesamling; 5) alle Svømmefuglene, og 6) alle Vadefuglene i den almindelige Fuglesamling.

I 1874 er dette Arbejde blevet fortsat i den almindelige Fuglesamling, og følgende Familier eller større Grupper ere blevne fuldstændigt bestemte og ordnede, og Kataloger over dem affattede:

a) i Afdelingen Oscines laminiplantares: 1) Fam. Lusciniæ (Sangere), 2) Fam. Saxicolinæ (Digesmutter), 3) Fam. Turdinæ (Drosler), 4) Fam. Cinclinæ (Vandstære), 5) Ploceinæ (Væverfinker), 6) Fam. Fringillinæ (Spurve), 7) Fam. Tanagrinæ (Tangaraer), tilsammen repræsenterede i 367 Arter og 1214 Individuer. **b)** i Afdelingen Oscines scutilliplantares: 8) Fam. Alaudinæ (Lærken), 9) Fam. Anatinæ (Træløbere), 10) Fam. Tyranninæ (Tyranner), 11) Fam. Piprinæ (Pipraer), 12) Fam. Eurylaiminæ, tilsammen 161 Arter og 778 Individuer. **c)** i Ordenen Volucres, første Afdeling V. zygodactylæ, 1) Psittaci (Papegøjer) med 155 Arter og 388 Individuer; 2) Pici (Spætter) med 84 Arter og 300 Individuer; 3) Fam. Tuculinæ (Gjæge) med 39 Arter og 80 Individuer, tilsammen 278 Arter og 768 Individuer. **d)** i Ordenen Volucres, anden Afdeling Volucres anisodactylæ: 4) Fam. Coraciinæ (Ellekrager), 5) Fam. Cypselinæ (Mursvaler), 6) Fam. Caprimulgidæ (Natravne), tilsammen 55 Arter med 124 Individuer. **e)** i Ordenen Volucres, fjerde Afdeling, Volucres syndactylæ: 7) Fam. Prionitinæ (Momoter), 8) Fam. Alcedininæ (Isfugle), 9) Fam. Bucerotinæ (Næsehornsugle), tilsammen 96 Arter med 244 Individuer. **f)** alle Volucres peristeroideæ (Duerne), tilsammen 110 Arter og 229 Individuer. **g)** hele Ordenen Gallinæ (Hønsfugle), tilsammen 122 Arter og 235 Individuer.

I alt er der saaledes i Aarets Løb ordnet og katalogiseret 1189 Fuglearter med 3642 Individuer. En stor Del af disse Arter er ved denne Lejlighed for første Gang blevet nøjagtig bestemt, og ved endnu mange flere ere de ældre Bestemmelser blevne bragte i Overensstemmelse med Ornithologiens nuværende Standpunkt og den nugældende Nomenklatur, hvad der har medført, at vistnok i det allermindste 2000 Fugle maatte forsynes med nye Etiketter.

Ved Siden af de oven omtalte Ordningsarbejder er der i alle de under Afdelingen henhørende Dyreklasser, efterhaanden som Konservatoren kunde blive færdig med deres Præparation, opstillet en Del enten nyt anskaffede eller hidtil magasinerede Gjenstande, saaledes som den nedenstaaende Oversigt viser:

1. I Pattedyrsamlingen 19 Stykker, dels udstoppede, dels opstillede i Spiritus, henhørende til 17 Arter, af hvilke de 15 hidtil savnedes i Museet; som nogle af de vigtigste skal jeg nævne den sjældne vestafrikanske Maki *Perodicticus potto*, Flaggermusen med en Slags Sugeskive paa Tommelfingeren (*Thyroptera tricolor*), de amerikanske Gnaverpindsvin (*Cercolabes* og *Erethizon*), og endelig det mærkelige Babirussasvin, *Porcus babirussa*. Fremdeles er der præpareret og opstillet et Par større Skeletter (Vildsvin) og 6 Kranier.

2. I Fuglesamlingen 58 Fugle, henhørende til 54 Arter, blandt hvilke der er Repræsentanter for 11 højst vigtige, hidtil i Museet manglende Slægter og mange interessante og mærkelige Arter; særlig bør fremhæves Han og Hun af den ved Hannens mærkværdige Fjærvækling udmærkede sorte Paradisfugl, *Lophorina atra*; Han og Hun af den ikke mindre paafaldende store *Epimachus speciosus*;

den for nylig paa Ny Guinea opdagede endnu kun i ganske enkelte Exemplarer til Europa bragte *Drepanornis albertzii*; *Tetragonops ramphastinus*; *Chrysœnas victor* og *Otidiphaps nobilis*, to afvigende Dueformer fra Fijiøerne og Ny Guinea; *Leipoa ocellata*, den eneste hidtil i Museet manglende Slægt af Tallegallahønsenes mærkelige Familie; *Acryllium vulturinum*, og *Anarhynchus frontalis*, den eneste bekendte Fugl med en stærkt udpræget Skjævhed i Næbets Form. Ved denne vigtige Tilvæxt, i Forbindelse med de endnu meget betydeligere Forøgelser, som Fuglesamlingen ved heldige Omstændigheder har modtaget ogsaa i de tidligere siden Foreningen forløbne Aar, er denne Samling vel langt fra endnu bragt op til en i og for sig betydelig Størrelse, saa lidt som den har naaet et lignende Standpunkt, som det, forskjellige andre af Museets Samlinger indtage; men den er dog i alt Fald nu i Stand til at afgive et Grundlag for et nogenlunde omfattende Studium af Ornithologien, hvad der ikke blot ikke kunde siges at være Tilfældet med de faa Fugle i det ældre Universitetsmuseum, men virkelig heller ikke med det forrige kgl. Museums Fuglesamling.

3. I Krybdyr- og Paddesamlingen er der i Aarets Løb opstillet 17 Stykker, hvoriblandt jeg kun skal særligt fremhæve et meget stort Exemplar af Læderskildpadden (*Sphargis coriacea*), som Hr. Justitsraad Riise allerede for et Par Aar siden havde foræret Afdelingen, men hvis langvarige og besværlige Præparation først kunde tilendebringes i Fjor.

4. I Afdelingens særlige dansk-faunistiske Samlinger er der blevet præpareret og opstillet: 4 Pattedyr-Arter, 17 Fuglearter i 18 Exemplarer, fremdeles 921 vel præparerede Æg af 230 forskellige Arter*) til Dels sammenhørende Kuld (3: det hele i en og samme Rede fundne Antal Æg); endelig ere nogle faa Padder blevne opstillede (*Pelobates fuscus* i udvoxet Tilstand og som Larve).

5. Professor, Dr. Lunds palæontologiske Samling. Foruden de 12,000 katalogiserede Knogler, som Samlingen indeholdt, fandtes der ved Modtagelsen ogsaa et endnu meget større Antal ikke katalogiserede, af hvilke dog kun en ringe Del tilhører uddøde Dyr, medens det store Flertal hidrører fra Nutids-Dyr eller i alt Fald ere af meget tvivlsom Ælde. Mange af disse Knogler ere til forskjellig Tid i Aarenes Løb ordnede, for saa vidt det syntes at kunne lønne Arbejdet at gjøre det, og i det forløbne Aar er atter et betydeligt Antal, vistnok henved tusinde, fortrinsvis Knogler af Hjorte, Navlesvin, Pakaer og Agutier, blevne sorteret og indlagte i Samlingen.

Tilvæksten. Den første Afdeling har et Annum af 1100 Kr.; heraf skulle ikke blot Anskaffelsen af nye Gjenstande udredes, men tillige de betydelige Udgifter, som Præparationen, Opstillingen og Konservationen medfører, altsaa Udgifterne til meget store Kvantiteter af Spiritus og til mange til Dels store og kostbare Opstillingsglas, end videre til Jernstativer, Jerntraad, Hør og Hamp og mange andre til Udstopningen nødvendige Ting, endelig til de mange forskjellige Præservationsmidler, som til Dels forbruges i en ikke ringe Kvantitet. I det for-

*) Det maa bemærkes, at da Afdelingen hidtil kun besidder et ringe Antal af udenlandske Fugleæg, er det befundet hensigtsmæssigt foreløbig ikke at udsondre dem fra de saa mange Gange flere danske Fugleæg; men det forstaar sig, at naar Antallet bliver større, vil en Adskillelse finde Sted.

rige kgl. naturhistoriske Museum var der tillagt dettes første Afdeling 350 Rd. aarlig; men Afdelingen skulde da ikke af dette Annuum udrede Udgifterne til Præparation og Udstopning, og den omfattede den Gang kun Pattedyr- og Fugle-Klasserne. Nu er der, som sagt, til disse lagt Krybdyr- og Padde-Klasserne samt Lunds palæontologiske Samling. Det er let at se, at den Sum, hvormed Afdelingens aarlige Indtægt er steget, ikke staar i noget passende Forhold til dens forstørrede Omfang og dens derved forøgede Byrder; Afdelingen maa vistnok snarest siges nu ikke at være saa godt stillet som før. Med de smaa Indtægter, som Afdelingen saaledes raader over, kan der naturligvis kun anvendes overmaade lidt paa nye Indkjøb. Men heldigvis er der i de senere Aar, efter at Afdelingens Samlinger ved at opstilles i de fortræffelige nye Lokaler have kunnet tiltrække sig større Opmærksomhed, vakt en Interesse for den, som har bevirket, at den modtager betydelige og værdifulde Gaver, der lidt efter lidt afhjælpe mange af de følelige Mangler, som dens Samlinger endnu have, selv om de kun betragtes som et Substrat for at nogenlunde omfattende Universitets-Studium. Ogsaa i 1874 skyldes den langt overvejende Del af Tilvæksten forskellige Givere; hvad der er erhvervet ved Kjøb er forholdsvis ikke meget, saaledes som det vil ses af nedenstaaende Oversigt, i hvilken kun nogle faa Forøgelser ere forbigaaede som mindre betydelige.

I. Erhvervet ved Kjøb. 1. Femten Pattedyr, henhørende til 14 Arter, af hvilke Halvdelen ere Dyr, som ere døde i den herværende zoologiske Have, og hvoriblandt et Par af større Interesse for Museet, nemlig *Petrogale xanthopus*, *Dasyurus ursinus* og en halvvoxen Unge af *Centetes caudatus*. Blandt de øvrige Stykker skal jeg fremhæve Skelettet af *Kjæmpebæltedyret* (*Dasyus gigas*), købt af Museet i Stuttgart, et til Sammenligning med de uddøde sydamerikanske Edentater uundværligt Stykke. 2. Tolv danske Fugle, til Dels udstoppede; fremdeles 61 Fugleskind fra andre Lande, alle nye for Museet; de aller fleste købte af følgende: den bekjendte Rejsende Dr. A. B. Meyer (9 Fugle fra Ny Guinea), Naturaliehandler Salmin (33 Exemplarer fra Mexico og Centralamerika), Naturaliehandler Frank (5 Exemplarer fra de indo-malayiske Øer og Centralamerika), endelig Ornithologen Dr. Finsch (den allerede forud nævnte *Anarhynchus frontalis*.) 3) Tre Krybdyr og 2 Padder (*Ceratophrys carnata*).

II. Modtaget som Gave: a. Pattedyr: 1. fra Smithsonian Institution 56 (til Dels rigtignok mindre gode) Skind af nordamerikanske Gnavere, henhørende til 24 Arter af Slægterne *Sciurus*, *Tamias*, *Spermophilus*, *Cynomys* og *Lepus*, som næsten alle manglede i vor Samling. 2. Fra Hr. E. Thorup i Byen Gawler i Sydaustralien, 18 australske Pattedyr, hvoriblandt dog kun tre ere nye for Museet. 3. Fra Hr. Arctander et brugeligt Skind af det vestafrikanske Skjældyr, *Manistrienspis*. 4. Fra Hr. I. Wroblewsky tre meget sjældne Pattedyr, som alle afhjælpe væsentlige Savn og ere Typer for højst mærkelige Slægter, nemlig *Indrien* (*Lichanotus indri*) fra Madagaskar, den vestafrikanske *Patta* (*Perodicticus potto*) og *Babirus-Svinet* (*Porcus babirusa*). 5. Fra Kammerherre Sehested-Juel Skelet af et Vildsvin. b. Fugle. 6. Fra den forrige Inspektør over den her værende zoologiske Have, Hr. Kjærbølling, en Sultanshøne (*Porphyrio indicus*) og et Par Smaafugle (*Agelaeus phœniceus* og *Spermestes castaneithorax*), som i nogen Tid havde været holdt levende i Haven. 7. Fra Hr. E. Thorup en Samling ikke færre end 318 i det hele taget meget vel præparerede sydaustralske Fugleskind, for største Delen fra Omegnen af hans Opholdssted, Byen Gawler. Det er en meget

værdifuld Gave; Samlingen indeholder Fugle af alle Ordener, og 143 Arter, repræsenterede som oftest i Exemplarer af begge Kjøen; den overvejende Del af Arterne savnedes hidtil i Museets Samling. 8. Fra Hr. Thal-Larsen et smukt Skind af *Pitta mexima*. 9. Fra Hr. J. Wroblewsky 43 forskellige Fugle, især fra Ny-Guinea, de indo-malaysiske Øer og Oceanien, alle nye for Museet og næsten uden Undtagelse højst interessante Former, til Dels Sjældenheder af første Rang. Der findes deriblandt en stor Del af de i Afsnittet om Ordningsarbejder og Opstilling særlig fremhævede Fugle, og til Oplysning af denne Gaves Værd ogsaa i blot pekuniær Henseende skal jeg anføre, at Prisen for alene 6 af disse Fugle (men rigtignok de uden al Sammenligning kostbareste) betydeligt overskrider Afdelingens hele Annuum (550 Rd.) 10. Fra forskellige Givere (navnlig Gaardmand Andersen, Hr. Baagø, Godsejer Estrup, Stud. med. Frisch, Plantør Jenssen-Tusch, Adjunkt Juel, Grev C. C. Lerche, Forstkandidat N. Lund, Kjøbmand Lund, Grev H. Moltke, Hofjægermester Mourier-Petersen, Pedel Sahlertz, Etatsraad Steenstrup, Forpagter Ulrich) 23 sjældnere danske Fugle, frisk skudte. 11. Fra Forstkandidat N. Lund den allerede foran nævnte, betydelige og værdifulde Samling af Fuglææg, hovedsagelig danske, 921 i Tallet. c. Krybdyr og Padder. 12. Fra Kjøbmand Olrik i Batavia, en lille Sending af 32 forskellige Krybdyr i 16 Arter fra Java, som vel ikke indeholdt noget for Museet nyt, men som dog paa flere Maader kan komme til Anvendelse. 13. Fra Justitsraad Riise et upræpareret Skelet i løse Knogler af en meget stor Læderskildpadde (*Sphargis coviacea*), et fortrinligt Stykke, som, naar den langvarige og vanskelige Præparation kan blive fuldendt, vil danne et yderst vigtigt Supplement til det udstoppede Exemplar, som samme Giver allerede tidligere har skjænket Museet; et Skelet af Læderskildpadden, har saa meget større Interesse, som denne Skildpadde i sin Benbygning afviger fra alle andre, og kun findes i ganske enkelte Museer. Fremdeles fra samme Giver en vestindisk Ameiva, en Anolis og en Boaslange (*Chilabotrus striatus*) fra St. Domingo. 14. Fra Konsul Købke i Bangkok i Bagindien en Samling af 44 til 20 forskellige Arter henhørende Krybdyr og Padder, desværre for en Del mindre godt konserverede. 15. Fra Styrmand Corneliussen, 4 Firben og en Løvfro, samlede af Giveren i Australien, dels ved Melbourne, dels i Ny Sydwaales. 16. Fra Cand. phil. Feilberg, 5 Krybdyr (4 Slinger og en Jordlegnan) fra Tanditt i La Plata-Staterne. 17. Fra Cand. mag. J. Collin et Exemplar fra Hellebæk af den heri Landet (i udvoxet Tilstand) hidtil kun faa Gange fundne Løvfro (*Pelobates fuscus*).

Endelig skal jeg endnu foreløbig omtale, at Afdelingen har modtaget en betydelig Samling af fortrinligt præparerede Fugle, alle samlede i Nord-China af Hr. Lieutenant Irminger. Denne forlængst anmeldte Gave ankom hertil Byen i December Maaned f. A., men kunde paa Grund af tilfældige Omstændigheder først blive afleveret i Begyndelsen af Januar 1875; den kan derfor kun netop nævnes her, men vil blive udførligere omtalt i næste Beretning, overensstemmende med dens store Interesse.

Afdelingen har været stærkt benyttet uden for de offentlige Timer af studerende af forskellig Slags til deres særlige Studier; i alt har der været uddelt 77 halvaarlige Studiekort (i 1873 87). Paa de offentlige Dage har Besøget, Aaret rundt, været henimod 67,000 Personer.

Anden Afdeling.

(Dr. phil., Assistent Lütken).

Naar jeg herved har den Ære, som midlertidig Bestyrer af Universitetets zoologiske Museums 2den Afdeling*), at efterkomme for første Gang det ved Ministeriets Skrivelse af 18. Febr. 1874 givne Paalæg, at meddele en Aarsberetning om den nævnte Afdelings Virksomhed og Fremgang i Aaret 1874, for saa vidt dette ikke samtidig finder Sted for de Moltkeske Afdelingers Vedkommende i den særlige Aarsberetning for disse, har jeg troet at turde i denne Beretnings almindelige Del gaa noget uden for de Grænser, den ellers for Fremtiden vil faa. Jeg har nemlig ikke troet, at Beretningen om et enkelt Aars Virksomhed, der ikke i og for sig frembyder noget ualmindeligt, vilde kunne give de højere Autoriteter, der vaage over de videnskabelige Instituters Fremgang og Bevarelse, nogen sikker Erkjendelse af, hvad der er udrettet eller ikke udrettet, naar ikke denne Beretning kunde støtte sig til nogen nærmere Kundskab om, hvad der er gaaet forud; jeg har derfor troet at kunne tage til Udgangspunkt det Tidspunkt, da de tidligere adskilte zoologiske Samlinger vare blevne sammenflyttede i den nye Museumsbygning, og da denne i November 1870 aabnedes for Publikum og for de studerende — et Tidspunkt, som særlig for denne Afdeling af Museet er en Mærkedag i dets Historie.

Jeg skal da for det første erindre om, at Museets nuværende 2den Afdeling svarer til hele 4de og en Del af den tidligere anden Afdeling af det kongelige naturhistoriske Museum (saa vel som af det forenede zoologiske Museum i de første Aar efter Museumslovens Træden i Kraft), af hvilke 2den havde staaet under afdøde Professor Krøyers Bestyrelse, indtil hans Afskedigelse, hvorimod Inspektørposten ved 4de Afdeling var forblevet ubesat siden Kammerraad Becks Afskedigelse, og Arbejderne i Afdelingen udførte under Tilsyn og Ledelse af Museets Direktion, saa længe denne bestod, særlig af dennes zoologiske Medlem (Professor Steenstrup). Af de oprindelig under 2den Afdeling (Professor Krøyers Inspektorat) hørende Dyreklasser ere de 2 omfangsrige Klasser: Krybdyrene (Reptilierne og Batrachierne) og Krebsdyrene (Crustaceerne) definitivt eller midlertidig henlagte under andre Afdelinger. Det var altsaa af det tidligere 2det Inspektorats Afdelinger kun Fiskene og Ormene, som gik over i den nye 2den Afdeling tillige med de til 4de Afdeling (Bløddyrene og Straaldyrene m. v.) hørende Klasser. Det er ikke desto mindre en Afdeling af et meget heterogent Indhold, hvormed her er Tale; den omfatter et meget større Antal Dyreklasser end nogen af Museets andre Afdelinger, nemlig 1) af Hvirveldyrene: Fiskene; 2) Ormenes Klasser, hvad enten man nu af disse vil anerkjende flere eller færre; 3) De højere Bløddyr 3 Klasser: Blæksprutter (Cephalopoder), Snegle (Gasteropoder) og Muslinger (Pelykopoder, Acephala lamellibranchia) og 4) de lavere Bløddyr 3 Smaaklasser: Armfødde (Brachionopoder), Sækdyr (Tunicater) og Mosdyr (Bryozoa); 5) Straaldyrene: Pighudene (Echinodermer), Koraldyrene (Anthozoa) og Gopledyrene (Hydrozoa) og 6) de saakaldte Urdyr (Protozoa), Svampe, Rhizopoder m. m. Den almindelige Bemærkning bør endnu her finde Plads, at de Samlinger af Bløddyr,

**) Se Univ. Aarvog f. 1871--73 Side 250—51.

Straaldyr, Urdyr, Fiske og Orme, som ved Museernes Sammenflytning og Forening i den nye Bygning (eller i de nærmeste Aar derefter) forenedes med de ligeartede, som fandtes i det tidligere kongelige naturhistoriske Museum, vare meget betydelige, nemlig 1) hvad der af disse Dyreklasser var tilstede i det grevelige Moltkeske, Universitetet tilhørende zoologiske Museum, ved hvilket der i Professor Steenstrups Bestyrelsestid var lagt særlig Vægt paa og gjort store Anstrængelser for at udvikle Samlingerne i flere af de nævnte Retninger, og det desto mere, eller fortrinsvis alene i dem, jo mere bestemt det efterhaanden kunde forudses, at Museernes Forening vilde blive gennemført, hvorhos der tillige i de senere Aar, førend Foreningen faktisk indtraadte, med stedse stigende Kraft var arbejdet paa, at Bløddyr- og Straaldyrsamlingernes Bestemmelse, Ordning og Opstilling, naar dette Tidspunkt indtraadte, kunde være tilnærmelsesvis tilendebragt, saa at, naar Øjeblikket kom, den effektive Forening ikke skulde behøve at lade længe vente paa sig. Denne Afdeling af Museet er derfor ogsaa, skjønt den i sig har optaget de ligeartede Samlinger fra det kongelige Museum, saa vel som de andre neden for nævnte Samlinger, nærmest at betragte som Fortsættelsen af det tidligere Universitets-Museum, hvorfor jo ogsaa Navnet „de grevelige Moltkeske Samlinger“ ved Ministeriets Resolution af 23. Febr. 1874 særlig er blevet knyttet til Bløddyr- og Straaldyrsamlingen (i Forbindelse med Studie- og Undervisningssamlingen).

2) Det tidligere Kong Christian den VIII tilhørende zoologiske Kabinet, som bekjendt overordentlig rigt paa Skaller af levende og fossile Bløddyr, men tillige omfattende en værdifuld Række af Bløddyr i Spiritus, nogle Koraller, Svampe og Pighude, gode Fiskeforsteninger fra enkelte Lokaliteter (f. Ex. „the old Red Sandstone“ i Skotland, indsamlede af Steenstrup).

3) De ved Galathea-Expeditionen tilvejebragte rige Samlinger af Fiske, Koraller, Bløddyr, Pighude o. s. v.

4) Forskjellige zoologica, især ichthyologica, som afgaves fra det fysiologisk-zootomiske Museum ved dettes Omdannelse og Overflytning til kirurgisk Akademi, der indtraadte paa samme Tid som det zoologiske Museums nye Opstilling. Endelig bør her maaske endnu nævnes, skjøndt det kun angaar en enkelt Dyreklasse, 5) Professor Reinhardt's Indsamlinger af sydamerikanske Ferskvandsfisk, fra hans to sidste Rejser til Brasilien, der ikke tidligere have været indlemmede i Fiskesamlingen. Til disse kortfattede Oplysninger om, hvad der udgjør Afdelingens materielle Indhold, og fra hvilke tidligere Samlinger dette har sin Oprindelse, skal jeg endnu knytte den Bemærkning, at Afdelingens Lokaler omfatte samtlige Stueetagens 12 Værelser, og at en Del af Opstillingsrummet i Korridoren rundt om Hallen i samme Etage vil i den nærmeste Fremtid blive draget ind under dens Omraade, hvis der bevilges det fornødne til dets Udstyr med Skabe. Afdelingens Annuum er 760 Kr., af hvilket kun sjældnere noget kan anvendes til Samlingens Forøgelse ved Indkjøb, da største Delen medgaar til Glas, Spiritus, Æsker og andet Opbevaringsmateriale. Konservator (Præparator) maa Afdelingen dels med Studiesamlingen, og det er derfor meget langt fra, at der i Retning af Præparation kan udrettes, hvad der var ønskeligt; derimod disponerer den over en Sum til at honorere en konkyliologisk Medhjælper (Hr. Mørch) samt over en mindre Sum til anden Assistance, hvoraf er betalt en Karl timevis for nogle Timers Arbejdshjælp om Dagen, samt honoreret en yngre Naturhistoriker for Assistance ved den foreløbige Fordeling af indkomne Sendinger eller andre forberedende Arbejder; i de senere Aar har Cand.

mag. Wich udført disse Forretninger, uagtet den Betaling, som derfor kunde ydes, kun stod i et daarligt Forhold til den Tid, der anvendtes.

De enkelte Dyreklasser. Ved Museernes Forening og Museets derefter følgende Aabning for Publikum var Fiskeklassen opstillet væsentlig uforandret, saaledes som den stod i det tidligere kongelige naturhistoriske Museum, med den Undtagelse, at de danske Fiske, for at fyldestgjøre Museumslovens Forskrift om faunistiske Samlinger, vare blevne udsondrede som en egen Samling i særegne Skabe i et og samme Værelse, hvorhos man ansaa det for rigtigst (i det mindste foreløbig) ligeledes at udskille Museets grønlandske, islandske og færøiske Fiske af den almindelige systematiske Samling og opstille dem i det samme Værelse som de danske. Dernæst blev der i Samlingen indskudt en Del Arter af Universitets-Museets eller det fysiologiske Museums Fiskesamling, som det strax viste sig manglede i Hovedsamlingen, lige som ogsaa en Del Skeletter fra det fysiologiske Museum og en Del fossile Fiskeforsteninger fra det tidligere Universitets-Museum og fra Christian den VII's Kabinet strax opstilledes i det nye Lokale tillige med dem fra det kongelige Museum. Der eksisterede desværre ikke nogen Fortegnelse over dettes Fiskesamling, saa jeg kan ikke opgive dets Artsantal ved Museernes Forening nøjagtig; men jeg tror at komme Sandheden temmelig nær ved at antage, at der den Gang fandtes 1) i de faunistiske, danske og nordiske, Samlinger c. 160 Arter, 2) i den almindelige systematiske Samling af Fiske i Spiritus c. 1200 Arter. Der var og er desuden en Samling af udstoppede Fiske og af Fiskeskeletter, men ingen af dem i en synderlig tilfredsstillende Tilstand. Heldigvis kunde Samlingen af (for største Delen slet) udstoppede Fiske underkastes en betydelig Reduktion ved at udskyde de daarligste Doubletter, og jeg har senere, efterhaanden som Fiskesamlingens systematiske Revision skred frem, faaet den noget forøget og forbedret; men de disponible Kræfter og Midler ere for faa, til at dette kan gaa hurtigt for sig, og det vil ligeledes være forbeholdt Fremtiden at bringe Skeletsamlingen (der blev forøget med nogle særdeles smukke Stykker fra det fysiologiske Museum, i sin Tid præparerede af nuværende Overlærer Lorentzen i Sorø) op paa et tidssvarende Standpunkt. Mine Bestræbelser ere, siden jeg overtog Bestyrelsen af Fiskesamlingen, fornemmelig gaaede ud paa at underkaste den en gennemgribende Revision og samtidig dermed at indordne de talrige Former, som hidtil havde maattet henstaa i magasineret Tilstand. Vel var afdøde Professor Krøyer, førend Sygelighed gjorde Ende paa hans Virksomhed ved Museet, for saa vidt blevet færdig med at gjenemgaa og bestemme det kongelige Museums Fiskesamling, at meget lidt af denne henstod ubestemt; men Opstillingen led af den Mangel, at man ofte havde været nødt til at benytte for smaa Glas, eller Glas af en mindre heldig Beskaffenhed. Ikke sjældn var der, hvor Materialet var rigere, opstillet flere Exemplarer, end strengt taget var nødvendigt, og en Reduktion blev i saa Tilfælde ønskelig af økonomiske Hensyn; og ved Etiketteringen var benyttet saa smaa Etiketter og saa fin en Skrift, at dette i høj Grad besværliggjør Samlingens Benyttelse. Dertil kommer endnu (for ikke at tale om ligefremme Fejltagelser, der naturligvis heller ikke mangle), at mange Bestemmelser allerede ligge saa langt tilbage i Tiden, at den Betegnelse for Arten eller Slægten, som den Gang var tilladelig, nu ofte ikke er det mere. Former, der den Gang kunde anses for nye, ere det ikke længer; andre, som man den Gang adskilte eller forenede, blive nu opfattede anderledes

o. s. v. Ikke mindre ønskeligt end at faa disse forskjellige Mangler afhjulpne, maatte det være at faa det store ichthyologiske Materiale, som var tilvebragt ved forskjellige Indsamlinger til Universitetsmuseerne (Riises, Hygoms, Andréas o. s. v.) ved Reinhardt's Indsamlinger paa Galatheas Rejse og i Sydamerika o. s. v., og som i saa mange Retninger supplerede det, der var tilstede i det tidligere kongelige naturhistoriske Museum, indordnet i Samlingen og Doubletterne udsøndrede. Det vil ses af neden staaende Oversigt*), at dette Arbejde er gennemført for alle de Fiske, der høre til de fastgjællede Fiskes eller Bruskskiskenes større Afdeling (Hajer, Rokker, Havmus, Rundmunde o. s. v.) samt for Størene, Mallerne og Karpelaxene af de blødfinnede friggjællede Benfiskes og for enkelte Familier af de pigfinnede Benfiskes; denne Oversigt viser tillige, hvor stort et Bidrag hver af de kontribuerende Samlinger have ydet til den nuværende Samling. Det er sandsynligt, at Fiskesamlingen, naar denne Revision eller Reform er gennemført, vil være bragt op til henimod det dobbelte Artstal af det, der tidligere fandtes i det kongelige Museum.

Betydelige Forøgelse af Fiskesamlingen, som det vilde være nødvendigt at nævne her, i denne Beretnings almindelige Del, have ikke fundet Sted siden Museet aabnedes i 1870; en fra Museet i Lyon tilbyttet Samling af smukke Fiskeforsteninger fra den lithografiske Skifer ved Cirin samt nogle i England indkjøbte,

	Slægter.	Arter.	Arter i det tidligere kgl. naturh. Museum.	Arter fra Universitetets zool. Museum.	Arter fra Universitetets fysiologiske Museum.	Arter (fossile) fra Christian VIII's zool. Kabinet	Arter fra Galathea-Samlingen.
Frigjællede Fiske eller Benfiske.							
Teuthyes	1	8	2	2	2	"	4
Acanthuri	3	13	6	8	3	"	4
Macruri	3	5	4	3	1	"	"
Plectognathi	10	86	43	63	19	"	22
Siluridæ	50	152	110	52	19	"	29
Characini	31	85	58	33	7	"	2
Gynmotini	5	10	10	5	"	"	"
Mormyrini	1	7	3	6	4	"	"
Leptolepides	4	11	7	7	"	"	"
Ganoidei	25	41	13	33	1	5	"
Sturiones	3	9	8	4	2	"	"
Placodermata	2	3	"	1	"	3	"
Fastgjællede eller Bruskskiske.							
Acanthodini	3	3	"	3	"	"	"
Chimæræ	2	2	2	1	1	"	"
Sqaali	40	94	48	70	6	"	6
Rajæ	18	61	37	30	8	"	14
Cyclostomi	3	7	6	6	2	"	"
Branchiostomi	1	1	1	1	"	"	"
Summa ...	205	598	358	328	75	8	81

Der er saaledes i de 3 Aar, som have været mere eller mindre fuldstændigt anvendte paa dette Arbejde, gennemgaaet og opstillet c. 600 Arter; Arternes Forøgelse er c. $\frac{5}{12}$ af det hele, Individernes selvfølgelig meget større.

fortjene dog maaske at fremhæves som værende af mere end almindelig videnskabelig og instruktiv Interesse. Ogsaa bør det med Paaskjønnelse erkjendes, at Samlingen stadig har modtaget gode Bidrag til den danske og Bilandenes Fiskefauna fra forskjellige Mænd, der interessere sig for denne Sag, blandt hvilke jeg nævner Byfoged Frich i Skagen og Sysselmand Müller i Thorshavn.

Saasnart Fiskesamlingens Ordning er fuldstændig gennemført — noget, der dog, selv under de gunstigste Omstændigheder vil kræve adskillige Aar — vil det forhaabentlig være muligt ved at disponere over Doubletterne at fremkalde en yderligere Tilvæxt med Former, der endnu mangle eller ere mangelfuldt repræsenterede. Men indtil videre maa denne Klasses Fremskridt i Ordning og Opstilling dog være Hovedformaålet fremfor dens Forøgelse. Jeg maa endnu bemærke, at efterhaanden som dette Revisionsarbejde skrider frem, optages der et fuldstændigt systematisk Katalog, ikke alene over Arterne, men ogsaa over de enkelte Stykker, saaledes at det til enhver Tid vil være let at efterse, hvad Museet besidder af denne eller hin Art, og at indføre de efterhaanden indløbne Forøgelser paa deres Plads.*)

Ormesamlingen opstilledes eller rettere udstilledes ligeledes hovedsagelig, som den af Professor Krøyer var opstillet i det kgl. Museum, kun forøget ved Indskydelse af nogle af de smukkeste og mærkeligste Stykker i Universitetets Samling, og formindsket med mange af de mindre Arter og Exemplarer, der hensigtsmæssigere forvares i Rørglas i Skuffer. Den udstillede Del af Ormesamlingen optager kun en lille Plads i Museet; men den større Del af den hele, ved Foreningen med Universitetets rige Suiters, saa vel af fritlevende, som af snyltende Orme fremkomne Samling, opbevares dels i Rørglas i Skuffer, dels i Magasinglas, da der ikke er Grund til at udstille for Publikum eller for de studerende synderlig større Suiters, end det nu er Tilfældet. Skjønt afdøde Professor Krøyer ogsaa havde faaet tilendebragt Bestemmelsen af største Delen af Ormesamlingen og tilvejebragt en (dog ikke fuldstændig) Fortegnelse over den, forholder det sig her som med Fiskesamlingen, at Videnskabens senere Fremskridt kræve dens Revision og Ometikettering; bortset fra, at en studerende (Hr. Levinsen) har underkastet enkelte, af ham særligt studerede Familier en Revision, har der kun kunnet gjøres et Skridt af større Betydning i denne Retning, idet jeg har været saa heldig at formaa vor særdeles kyndige Helmintholog, Dr. Krabbe ved Veterinær- og Landbohøjskolen, til at underkaste Snylteormene en Revision. Denne er allerede gennemført for Bændelormenes, Ikternes og Kradsernes Vedkommende; naar den er fuldført, skal jeg i en senere Aarsberetning give en Udsigt over denne Samlings Indhold. At dette Arbejde kan kunnet udføres, skyldes den hensigtsmæssige Foranstaltning, at der af Museets Assistancesum hvert Aar er stillet en af Museets 3 Afdelinger 200 Kr. til Raadighed for at honorere extraordinær videnskabelig Medhjælp.

Idet jeg for de Moltkeske Afdelinger af Museet skal henvise til de tidligere, af Professor Steenstrup og mig afgivne Beretninger, skal jeg om disse

*) Foreløbige Fortegnelser ere desuden affattede over de fleste endnu ikke katalogiserede Familier; ligeledes er der optaget en Fortegnelse over de opstillede faunistiske Samlinger.

kun tilføje de følgende korte Oplysninger, for at der dog paa et Sted kan være samlet et, om end meget sammentrængt, Billede af Afdelingens hele Status. Jeg er imidlertid her nødt til at begrænse mig i høj Grad, hvis ikke denne Beretning altfor meget skulde overstige rimelige Grænser, og de følgende Bemærkninger tør derfor kun betragtes som Antydninger, der maa lade meget tilbage at ønske i Fuldstændighed og Udførlighed og som Følge deraf tillige i Rigtigheden af det Indtryk, som de kunne fremkalde.

Samlingen af Blæksprutter (Cephalopoder) i Spiritus er meget betydelig og anselig, og der er ikke mange andre Samlinger, der kunne stilles ved Siden af den. Den er ordnet og opstillet af Professor Steenstrup, hvis Bestræbelser og Forbindelser med fremmede Lærde dens Tilvejebringelse ogsaa for en stor Del skyldes. Samlingen af Fortidens Blæksprutteformers Skaller m. v., er efter Museets Forhold heller ikke ringe (c. 250 Arter) og indbefatter adskillige særlig instruktive Stykker, men taaler selvfølgelig aldeles ikke nogen Sammenligning med de af Udlandets palæontologiske Samlinger, der særligt have haft Lejlighed til at udvikle sig i denne Retning.

De en- og toskallede Bløddyr (Snegle, Muslinger og Brachionopoder) ere dels repræsenterede ved en meget betydelig Konkyliesamling, hvis Hovedstamme dannes af det tidligere Kong Christian den VIII tilhørende konkylologiske Kabinet, men hvortil store Bidrag ere komne fra de andre, nu dermed forenede Samlinger, saa vel som fra de betydelige aarlige Foregølelser, dels ved en forholdsvis meget anselig Samling af Mollusker i Spiritus. Af denne er atter et Udvalg af de mest skikkede Stykker opstillet i Cylinderglas, medens Resten forvares i mindre Magasinglas og i Rørglas (c. 5,500 i alt). Paa dette Omraade er de forskellige Samlingers Sammensmeltning helt gennemført, hvorimod den for Konkyliesamlingens Vedkommende kun nærmer sig til sin Fuldendelse, da der staar en Del af Acephalerne (Muslingerne, c. 200 Skuffer og vel omtrent 3000 Arter) tilbage. Først naar dette Arbejde (hvormed Doubletternes Udskydelse gaar Haand i Haand) er gennemført, kan der tages fat paa denne omfattende Samlings endelige Revision og Katalogisering. Hidtil har man maattet lade sig nøje med Kataloger i Protokolform over de enkelte Samlinger, ved hvis Forening den nærværende Bløddyrsamling er opstaaet*). Foruden 1) den almindelige systematiske Samling (til hvilken jeg ogsaa regner de i Skabe og Montre udstillede Suitter af større Konkylies eller af Konkylies til Oplysning af særlige Forhold), er der dannet 2) faunistiske Samlinger af grønlandske, islandske, færøiske og danske Bløddyr; 3) Originalstykkerne til de ældre konkylologiske Arbejder (af Spengler, Regenfusz, Chemnitz, Schumacher, O. Fabricius og O. F. Müller) ere sammenstillede i særegne Skuffer. 4) Der vil blive dannet, til særligt Brug for de studerende, der begynde det konkylologiske Studium, en Slags Studie- eller Oversigtssamling af Repræsentanter for Slægterne, til hvilket Brug der er tilbageholdt en særegen Række af Skuffer i alle Konkylieskabene. Det samlede Artsantal anslaaes til over 21,000 Arter, derunder indbefattet de fossile, der ere indordnede mellem de levende, men kun udgjøre den mindre

*) At der desuden føres særegne Journaler, hvori alle Afdelingens Foregølelser protokolleres, saa vel som Afgangsjournaler for de Doubletter, der bortbyttes eller afhændes, er en Selvfølge, og bemærkes her kun, fordi det kunde mistydes, hvis det var undladt at omtale det.

Del af Samlingen, samt de skallose og andre Bløddyr, der ikke ere repræsenterede i Konkyliesamlingen, men kun opbevarede i Spiritus (c. 500 Arter). Det bør ikke overses, at Muligheden af uden Udgifter at skaffe Konkyliesamlingen en stadig Tilvæxt skyldes den heldige Omstændighed, at Museet i Hr. Mørch har en Medhjælper, der nyder saa stor en Anseelse i den konkologiske Verden, at Doublet-Rækker, bestemte af ham, med Iver søges af Malakologer i alle Lande.

Samlingen af Søpunge, Salper og andre saakaldte Sækdyr eller Tunicater, er ikke ubetydelig, men for en Del endnu kun magasineret, hvad den vel vil vedblive at være, indtil den specielle Kundskab til disse Dyr, der mindre godt egne sig til Museums-Arbejder, andetsteds har gjort større Fremskridt ved dybere gaaende Studier af de levende Dyr. Mosdyrene eller Moskorallerne (Bryozøer), særlig de nordiske, bleve for nogle Aar siden gennemgaaet af Dr. Smitt i Stockholm, hvem det mest gennemgribende Arbejde over disse Skabninger skyldes, og som udarbejdede dette under sit Ophold her; hvad der staar tilbage at gjøre for denne mindre Afdeling, særlig for dens fossile og fremmede Former, vil uden større Skade kunne opsættes, til en eller anden finder sig særlig kaldet til at dyrke dette lidt afsides liggende Studium. Det samme gjælder om Museets temmelig ubetydelige Materiale af skalbærende Slimdyr (Rhizopoder), for hvis Vedkommende Undervisningens Trang afhjælpes af en smuk Suite forstørrede Modeller af Radiolarier og Foraminiferer.

Havsvampene (Spongozoerne) høre til de i Museerne ellers fattigst repræsenterede Klasser. Vort Museum er imidlertid forholdsvis rigt, navnlig paa vestindiske Former af denne Gruppe, dernæst paa ostindiske og grønlandske, mest tørrede, dog ogsaa en Del i Spiritus. De ere for den aller største Del blevne gennemgaaede af de 2 Zoologer, som for Tiden have det bedste Kjendskab til denne Klasse, Kalksvampene af Professor Hæckel i Jena og de andre Svampe af Oscar Schmidt (nu i Strassburg),* saa at denne Del af Samlingen vistnok baade med Hensyn til Omfang og Ordning befinder sig paa et mere fremmeligt Trin, end i de fleste andre Museer af samme Størrelse. Af fossile Spongozoer er det opsamlede Materiale ikke ubetydeligt; men det vil næppe endnu med Fordel kunne bearbejdes, førend denne Gren af Palæontologien har gjort større Fremskridt.

Koralsamlingen tør ligeledes gjøre Fordring paa at regnes til de mere anselige. Den tæller over 900 Arter, af hvilke største Delen maatte opstilles paa Klods, da dette er den eneste Maade at opbevare dem paa, uanset at der derved kræves forholdsvis megen Plads til denne Klasse. De mindre Former og en Del af Hornkorallerne har man dog kunnet anbringe i Skuffer. Spirituosa-Samlingen indskrænker sig, med faa Undtagelser, til de blødere Grupper (Aktinier, Alcyonider og Søfjer eller Pennatulider**), hvilken sidste Gruppe er forholdsvis smukt repræ-

*) Sidst nævntes Grundzüge einer Spongien-Fauna des atlantischen Gebietes (1870), er for en stor Del grundet paa Museets Samling af nordiske og vestindiske Havsvampe.

**) Professor Køllikers Benyttelse af Museets Pennatulider og Alcyonider indbragte det en Gave af et betydeligt Antal mikroskopiske Præparater, især af Hornkoralernes faste Huddele. Ogsaa af Svampenes og Holothuriernes besiddes der anselige Rækker.

senteret*). Nutidens Koralformer vare ved Museernes Forening blevne ordnede og bestemte til Art, for saa vidt dette kunde lade sig gjøre, hvad der dog i den store Madrepora-Slægt viste sig saa godt som umuligt; man maatte her lade sig nøje med at skjælne mellem Arterne og opstille dem, der ikke kunde henføres, under provisoriske Navne. Der er derfor ikke over denne Klasse, saa lidt som over Havsvampene, optaget et fuldstændigt Katalog; man har maattet lade sig nøje med foreløbige Lister. Største Delen af Museets fossile Koralformer venter endnu dels paa en passende Forøgelse, dels paa, at denne Gren af Palæozoologien skal naa en vis Udvikling, for at dens Bestemmelse kan foretages med varig Nytte i Forhold til den Tid, som den vil kræve. — Det følger af Sagens Natur at Gopleklassen ikke er særdeles rigt repræsenteret i Samlingen**). Heller ikke er den helt igjennem bearbejdet og bestemt til Art; dette maa bero, indtil mere paa-trængende Arbejder indrømme Tid dertil.

Samlingen af Echinodermer (Pighude) er vistnok en af de aneligere, der eksisterer, og den midlertidige Bestyrer tør vel, uden at udsætte sig for den Beskyldning, at han tillægger sig selv for meget, tilregne sine deskriptive Arbejder over denne Dyreklasse en Del af Fortjenesten af, at den er saa rig som den er, da en stor Del af den er tilvejebragt ved de ved disse hans Studier mulig gjorte Forbindelser med andre Samlinger og Samlere. Der er over den største Del af denne Samling udarbejdet et fuldstændigt detailleret Katalog; kun over Søborrerne (Echiniderne) mangler det endnu, da det for deres Vedkommende er blevet udsat, indtil Agassiz's „Revision of the Echini“ forelaa. Dette Hul vil forhaabentlig blive udfyldt i Løbet af 1875, og jeg skal derfor opsætte til næste Aarsberetning at give en mere detailleret Oversigt over Museets Samlinger af levende og døde Echinodermer, hvis Artsantal jeg foreløbig anslaaer til henved et Tusinde.

Det bør endnu berøres, at der i Overensstemmelse med Museumsloven er tilvejebragt en særlig dansk Samling af Straaldyr (Echinodermer, Koraldyr og Gople dyr), der er opstillet i Række med Samlingen af danske Bløddyr.

Fiske- og Orme-Samlingens Forøgelse i 1874. Da jeg med Hensyn til de Forøgelser, som Bløddyr- og Straaldyrklasserne have modtaget, maa henvise til den for de Moltkeske Afdelinger af Museet afgivne særlige Beretning, staar der for mig her kun tilbage at omtale de Forøgelser, som Fiskene og Ormene have modtaget i det sidste Aar (1874), og jeg skal da her først dvæle ved de større Forøgelser, som ere tilflydte Fiskeklassen.

*) Se Professor Køllikers smigrende Omtale af denne Samling i Fortalen til hans store Monografi af Pennatuliderne.

**) At Klassen dog er forholdsvis godt repræsenteret, uagtet der hverken er eller har kunnet være lagt særlig Vægt paa af denne at skaffe det mest mulige til Veje, vil fremgaa af følgende, der synes mig at være et til Bedømmelsen af Museets Standpunkt i det hele taget ret betegnende Træk. Da jeg erfarede, at den udmærkede engelske Zoolog Allmann stod i Begreb med at udgive et stort Pragt-værk over den ene Afdeling af Goplepolyperne (Hydrozoa tubularina), sendte jeg ham Exemplarer af alt, hvad Museet af denne Afdeling besad i Doubletter, i det Haab, at det skulde komme tidsnok til at blive benyttet i hans store Værk. Jeg havde den behagelige Overraskelse at erholde det Svar, at det var den smukkeste og bedst bevarede Samling, som han endnu havde haft Lejlighed til at undersøge.

1) Fra Professor Krøyers Bo (ved Hr. Professor Schiødte): 43 Arter af Fiske, dels nordiske, dels fremmede, især fra Sydamerika, i over hundrede Exemplarer. 2) Hr. Professor Reinhardt har skjænket Museet Original-Exemplaret til den af ham opdagede og afbildede sjældne brasilianske Mallefisk (*Stegophilus insidiosus*), der hidtil manglede i Museet; end videre som Supplement til hans tidligere afgivne Samling af brasilianske Ferskvandsfiske 10 Arter, samt 16 Arter, i sin Tid forærede samme af Professor Lund i Lagoa-Santa. 3) Indsamlet ved Hr. Styrmand Corneliussen paa en Rejse til det indiske Hav og Sydhavet 60 Arter af Fiske, foruden 22 Glas med Fiskeyngel af forskjellig Art. 4) Indsamlet ved Hr. Kaptejn Andréa paa en Rejse til Mauritius 6 Fiskearter, hvoriblandt en for Museet ny capsk Haj (*Scyllium Edwardsii*).

Ved Kjøb er Fiskesamlingen forøget med: a) 8 Arter af Ferskvandsfiske (Maller, Characiner og Chromider fra Surinam), købte af Museet i Stuttgart; b) 2 Rokker (Sømrøkke og Skade), samt en Pighaj til Udstopning; c) 4 Arter af Hajfiske i Skind, fra Middelhavet, ligeledes bestemte til Udstopning.

Mindre Bidrag til Fiskesamlingens Forøgelse ere ydede af: 1) Kgl. dansk Konsul Zeller i Puerto Plata: Kjæberne af en stor vestindisk Haj (*Galeocerdo tigrinus*) samt af *Carcharias leucas* og et Savfiskesnæb. 2) Konsul Købke i Siam: 2 Arter af Krybefiske (5 Expl.) 3) Generalkonsul Pallisen i St. Petersborg: en sjældnere Hajform fra Amur (*Triakis scyllium?*), en kinesisk Aaleform (*Monopterus javanensis*). 4) Museet i Gøteborg (Intendant Malm): Yngel af 3 nordiske Fiske. 5) Justitsraad Riise: 11 Arter af vestindiske Smaafiske. 6) Korpslæge Wroblewsky: en større Søhest (*Hippocampus abdominalis*) fra Ny-Zeeland. 7) Hr. V. Schmidt, ved Bytning, 12 Arter af Fiske fra Middelhavet, Vestindien, de Capoverdiske Øer m. v.

Bidrag til Samlingen af danske Fiske ere ydede af Dhrr. Brygger Schiøtz i Odense, Kaptejn i Flaaden Bræm, Byfoged Frich i Skagen, Provisor Baagø i Silkeborg, Skolelærer Østerboel i Agger, Sognefoged Noersgaard i Harbøre, Kammerraad Rasmussen ved Gisselfeldt, Cand. mag. Sørensen, Ægge-Exportør Munck, Proprietær Roulund, samt undertegnede midlertidige Bestyrer.

Smaa Bidrag til Grønlands Ichthyologi skyldes Dhrr. Kaptejn Bang, Kand. Collin og Museumsassistent Steenstrup, samt Distriktslæge Pfaff; til Færøernes: Hr. Sysselmand Müller.

Ormesamlingens Forøgelse indskrænker sig til: 1) nogle Børsteorme, Rørorme og andre Orme (henved 20 Arter), indsamlede i de østlige Have af Hr. Styrmand Corneliussen. 2) Nogle faa grønlandske Havorme ved Kaptejn Bang og Dr. Pfaff, samt 3) nogle helminthologiske Bidrag ved de sidst nævnte Herrer, Professor Reinhardt, Kaptejn Andréa og Hr. Schmidt.

Afgangen fra de her omhandlede Afdelinger har været indskrænket til nogle ichthyologiske Gjenstande, som dels ere blevne bortbyttede til en Lærer, dels efter derom indkomne Anmodninger overladte to Undervisningsanstalter (Slagelse Realskole og Fyns Stifts theoretiske Landvæseninstitut) uden Vederlag.

Som videnskabelige Arbejder, til hvilke Museets Materiale i det sidste Aar har afgivet Grundlaget, maa foruden de, der ere blevne omtalte i Beretningen for de Moltkeske Afdelinger, nævnes Hr. Dr. Krabbes Afhandling „om *Diplocotyle Olrikii*, en uledet Bændelorm af *Botriocephalernes* Gruppe“ (Vidensk. Medd. fra den naturhistoriske Forening for 1874) samt undertegnede „om Kjønsforskjellen

i Tandforholdet hos vore Rokker, særlig hos Skaden (*Raja batis*)“ (sammesteds 1873), *Ichtyografiske Bidrag*, Nr. 1—3 (nye Maller og Characiner), sammesteds 1873 og 74, og „*Siluridæ & Characinæ novæ Brasiliæ centralis*“ (Oversigt over Vidensk. Selsk Forhandl 1874).

Tredje Afdeling.

(Professor Schiødte).

I efterfølgende Udsigt over det zoologiske Museums 3dje (entomologiske) Afdelings Virksomhed i Aaret 1874 er for Sammenhængs Skyld tillige taget Hensyn til Afdelingens Stand i det hele. Paa Grund af denne Afdelings aldeles exceptionelle Omfang, hvorved Enkelthederne faa en mere indskrænket Betydning og der altid maa arbejdes med større Masser ad Gangen, maa en saadan Udsigt nødvendigvis blive temmelig summarisk.

I. Afdelingens nuværende Stand.

Ved min Ansættelse 1842 forefandtes til Oprettelse af en entomologisk Afdeling kun den ved Aarhundredets Begyndelse paa Datidens videnskabelige Standpunkt afsluttede Sehestedt-Lundske Samling af tørrede Insekter, til Dels i meget medtaget Stand. Med Undtagelse af dette Materiale og den under Krøyers Bestyrelse dannede, efter hans Død under Afdelingen indkomne Samling af Krebsdyr, der blev Grundlaget for Afdelingens nuværende Krebsdyrsamling, ere samtlige neden for nævnte Bestanddele af Afdelingen fra først af dannede i min Bestyrelsestid. I senere Aar ere ved Gaver to store Samlinger af tørrede Insekter tilkomne, Westermanns, der omfatter de fleste Insektordener, men efter de af Giveren paalagte Bestemmelser i alt Fald indtil Slutninger af Aarhundredet skal henstaa urørt, og Drewsens, alene omfattende Biller, som skjænkedes uden indskrænkende Betingelser, og efterhaanden indordnes i Museets tilsvarende Samlinger.

For Tiden omfatter Afdelingen i det hele følgende Samlinger.

1. Generalsamlingen af tørrede Insekter af alle Ordener, circa 60,000 Arter.
2. Samlingen af Insekternes Udviklingsformer i Spiritus, opstillet i 2150 Glas, deraf til Udviklingshistorien af Eleutherata (Biller) 1063*), Ulonata (Græshopper, Termiter o. s. v.) 271, Synistata (Florvinger o. s. v.) 81, Piezata (Hvepser, Myrer, Bier o. s. v.) 181, Glossata (Sommerfugle, Møl o. s. v.) 194, Antliata (Myg, Fluor, Bremser o. s. v.) 196, Rhynchota (Tæger, Plante- og Dyresnyltere o. s. v.) 175, Mallophager (forskjellige Snyltere) 49.
3. Samlingen af Præparater, dels tørrede, dels i Spiritus, til Oplysning om Insekternes Levemaade, Indgreb i Planteverdenen o. s. v., 362 Numere.
4. Generalsamlingen af Arachnider (Spindeldyr) i Spiritus, opstillet i 905 Glas.

*) Ved Opstillingen i Glas i denne Afdeling falder Arternes Antal nogenlunde sammen med Glassenes, men dog ikke ganske, idet en Del større Arter ere opstillede i flere Glas, medens mange smaa Arter ligge i Glastuber, samlede i enkelte større Glas.

5. Generalsamlingen af Krebsdyr (Crustaceer) i Spiritus (omtrent forøget med en Tredjedel siden dens Indlemmelse under Afdelingen), opstillet i 3227 Glas, nemlig: Myriopoda (Tusindben o. s. v.) 525, Isopoda (Bænkebidere, Fiskebjerne o. s. v.) 349, Amphipoda (Tangrejer o. s. v.) 342, Decapoda (Krebs, Krabber o. s. v.) 1518, Entomostraca (Snyltekrebs, Vandlopper, Rankefodede o. s. v.) 400, Udviklingsformer af Krebsdyr 93.
6. Samlingen af tørrede Krebsdyr, især Decopoder. Ældre Bestanddele, der dels kun anvendes til Udstilling for det større Publikum, dels ere bestemte til at udskydes, efterhaanden som de erstattes ved Exemplarer i Spiritus.
7. En lille Samling af fossile Krebsdyr og Skaller af Cirripeder, mest ældre Bestanddele.
8. Den danske Samling af leddede Dyr.
 - a) Samlingen af tørrede Insekter, grundlagt ved Gave af Bestyreren, circa 8000 Arter. Af denne er i de til Opstillingen bevilgede nye Skabe fremstillet i fuldstændig præpareret Stand: Caraber 963 Ex. 41 Arter, Staphyliner 1518 Ex. 77 Arter, Skarabæer 2084 Ex. 81 Arter, Cerambyces 1725 Ex. 72 Arter, Curculioner 2168 Ex. 79 Arter, Tomici (Barkbiller) 1042 Ex. 41 Arter, Odonater (Guldsmedde o. s. v.) 191 Ex. 32 Arter, Synistata (Nætvingede) 429 Ex. 95 Arter, Macrolepidoptera (Sommerfugle o. s. v.) 2720 Ex. 542 Arter, Sirices (Træhvepser) 165 Ex. 7 Arter, Rhyssæ (Træhvepsers Snyltehvepser) 174 Ex. 7 Arter, Cimbices (Bladhvepser 81 Ex. 7 Arter.
 - b) Samlingen i Spiritus af Krebsdyr, opstillet i 501 Glas. (De danske Arachnider holdes indtil videre sammen med Generalsamlingen, da denne endnu ikke kan undvære dem til Formernes Repræsentation).

II. Aaret 1874.

1. Samlingerne af tørrede Insekter. Paa Grund af disse Samlingers store Omfang, særegne Præparations- og Opstillingsmaade, som gjør enhver Flytning af Exemplarer særdeles omstændelig, samt Literaturens overordentlige Rigdom og Spredthed, er det i Almindelighed ugjærligt strax at indordne noget nyt tilkommet Stykke; men Ordningen drives saaledes, at hver enkelt større Gruppe bliver helt omstillet og de fornødne nye Præparationer udførte, saa ofte vedkommende Magazin har naaet et saadant Omfang, at Arbejdet kan foretages med fornødent Overblik. Hvert Aar præpareres i Gjennemsnit circa 20,000 Exemplarer (d. e. oplødes, renses for Smuds, Syrer, Salte, Fedt, rettes og tørres i de for Undersøgelsen bekvemteste Stillinger o. s. v.), og mange Hundreder af Arter sammenholdes med den senere fremkomne videnskabelige Literatur. Af saadanne større Præparations-, Omordnings- og Bestemmelses-Arbejder er i 1874 udført følgende: A. Generalsamlingen. a) Sluttet Omordningen af Skarabæernes Familie, circa 12,000 Expl. i c. 2500 Arter, b) Fortsat og næsten fuldført Omordning af Carabernes Familie, c) Fortsat Omordning af Curculionernes Familie, d) Paabegyndt Omordning af Elaternes Familie. De tre sidste Posters numeriske Omfang kan først opgjøres i senere Beretninger. B. Den danske Samling. Herhen høre Opstillinger af de oven for nævnte Partier: Caraber, Staphyliner, Curculioner og Tomiciner, tillige med den sidste Fjerdedel af Cerambyces.
- 2) Samlingen af Arachnider i Spiritus. Samtlige europæiske (derunder ogsaa de danske) Arter af Araneer ere blevne kritisk gennemgaaede ved Medhjælp af

en af Nutidens grundigste Kjendere af denne Orden, Professor Thorell i Upsala, en Mængde nye Bestemmelser af den nyeste Literatur indførte og det hele nyt etiketteret.

- 3) Samlingerne af Krebsdyr i Spiritus. a) I Generalsamlingen er opstillet 188 for Museet nye Arter, mest fra Sydhavet, skjænkede af Dr. Wroblewsky; fremdeles c. 100 Glas med ny tilkomne Arter, dels tilbyttede eller skjænkede fra forskellige Sider, dels afleverede fra Professor Krøyers Bo b) Til den danske Samling er fra nyt bearbejdet et betydeligt, efterhaanden ophobet Materiale, hidrørende fra senere Aars Indsamlinger i vore omgivende Have, især ved Cand. mag. Jonas Collin og G. Winther. En Fortegnelse over den danske Samling forberedes til Udgivelse, i Lighed med de mange, tidligere fra Afdelingen udgaaene Monografer over Grupper af Danmarks leddede Dyr.

De mange mindre, daglig løbende Arbejder for at sikre Samlingen og det efterhaanden i smaa Partier eller enkeltvis tilkomne, Meddelelse af Oplysninger til danske og fremmede Videnskabsmænd og studerende m. m. vilde det blive for vidtløftigt at specificere.

Af større Gaver til Afdelingen bør foruden den oven for nævnte særdeles værdifulde Samling af Krebsdyr fra Dr. Wroblewsky endnu nævnes en Gave af c. 100 Arter Insekter (c. 2000 Exemplarer) i Spiritus fra Japan (Nangasaki) ved Generalkonsul Pallisen i St. Petersburg.

Som fungerende Formand i Museumsraadet skal jeg endnu tilføje, at Museet i 1874 har været besøgt af 66,384 Personer.

De Moltkeske Afdelinger*).

1872.

Da den af Bestyreren i Fjor afgivne Indberetning for Aarene 1870 og 1871 har angivet Planen for og Gangen i de Bestræbelser, der finde Sted: paa den ene Side for at forøge og berige de Samlinger, der ere Gjenstand for Indberetningen, og paa den anden Side for at gjøre dem saa frugtbringende for Undervisningen og almindelig Oplysning som mulig, kan Bestyreren fatte sin Indberetning for Aaret 1872 saa meget kortere. Thi Virksomheden i dette Aar slutter sig som umiddelbar Fortsættelse til de to forud gaaende Aars.

Hvad Undervisningssamlingen angaar, der daglig benyttes af de studerende (fortrinsvis de talrige medicinske studerende), da er der i Aarets første Maaneder blevet fortsat med en Række osteologiske Præparater. Omtrent 20 Præparater ere komne til. Rækken af de meget større Osteologica er blevet forøget med de rensede og i Auditoriet opstillede Kranier af Døgling og Spækhugger. I den sidste Halvdel af Aaret er der af Insekter, Krebsdyr og andre lavere Dyr indsat i Samlingen 85 nye Præparater, alle i Reagentsglas og med en omhyggeligere og for de studerendes Afbenyttelse hensigtsmæssigere Opstilling. Fremdeles er der af større Præparater i Cylinderglas indsat 10 Stykker. I Auditoriet er ligeledes blevet opstillet de store Exemplarer af Hvepse- og Termitreder paa Skabe-Piedestaler, hensatte i de to Hjørner, og bestemte til efterhaanden at optage sluttede Rækker af mindre Præparater til enkelte Forelæsningsafsnit eller Æmner. Af de

*) Medens den samlede Indberetning for Aarene 1870—71, til hvilken Indberetningen for 1872 henviser, først kan meddeles, naar Tidsrummet 1863—71 bliver Gjenstand for Behandling i Universitetsmeddelelser, gives neden for det væsentligste af Indberetningerne for Aarene 1872—74.

ældgamle Insektsamlingers bedst brugelige Indhold er der dannet dels en almindeligere Insektsamling paa 31 Skuffer, dels en lille dansk Samling paa 9 Skuffer; ved sidst nævnte er Thomsens „Skandinaviens Insekter“ lagt til Grund. Af Forelæsningsstegninger er der blevet udført fire større til Rovdyrenes Tandskifte og 11 meget store til Koraldyrene (se neden for).

Hvad Gjenstandenes Konservation angaar, har den paa Grund af den stærke Afbenyttelse uundgaelige Reparation paa sædvanlig Maade fundet Sted efterhaanden, og saa snart ske kunde; Afstøvning og Afvaskning er foretaget dels efterhaanden, dels i Feriene; ligesaa Tilsynet med Spiritusfornyelsen. Alt dette gjælder baade den oven nævnte specielle Undervisningssamling og Universitetslærerens dertil knyttede særlige Studiesamling.

Den Forøgelse i Materiale, der senere bliver at bearbejde, som Studiesamlingen og Undervisningssamlingen i Forening have modtaget i det sidste Aar, hidrører væsentlig fra de neden for anførte Indsamlinger og Sendinger.

Afbenyttelsen af Samlingerne har som sædvanlig været meget stor. De have afgivet Grundlaget for Bestyrerens Forelæsninger for de medicinske studerende (i første Halvaar omtrent 60—70 Tilhørere, i sidste omtrent 70), med de dertil knyttede Repetitorier og Kollokvier (i første Halvaar c. 30 Deltagere, i sidste 25—30); fremdeles det daglige Grundlag for de enkelte studerendes Forberedelser og Indøvelser 2 Dage om Ugen to Timer ad Gangen under Vejledning af Bestyreren og to Medhjælpere. (Gjennemsnitlig have de daglige Benyttede været 40—45). Endelig til mere omfattende Underlag for Kollokvier og Forevisning for fire ældre studerende (Provectiores) 6 à 8 Timer ugentlig i de 2—3 sidste Maaneder. Saa ofte Lejlighed har været dertil, er der i Studiesalen blevet henstillet og forevist levende Vanddyr, saa vel Ferskvands- som Saltvandsdyr. Ved Siden af denne regelmæssige Afbenyttelse er der gennem begge Halvaarene gaaet en mere spredt af Lærere i Naturhistorie, for derved i en kortere eller længere Tid at uddanne sig grundigere, og i samme Øjemed af enkelte Skolelærere fra Landet eller Provindserne, af polytekniske studerende o. fl. Af fremmede Videnskabsmænd have dels disse, dels de neden for omtalte specielle systematiske Samlinger været oftere raadspurgte og benyttede: (Professor W. Müller i Jena, Dr. Theod. Lyman fra Boston, Dr. Packard fra Salem, Nordamerika, Hr. Temple Prime, Professor Percival Wright fra Dublin, Professor C. Sundevall, Dr. Stolpe og Dr. Gustav Retzius, alle tre fra Stockholm, Hr. Lorange fra Christiania. Dr. Th. Lyman gennemgik specielt hele Samlingen af Ophiuridæ). De til Professor Häckel udlaante Kalksvampe ere, efter at være blevne benyttede til hans store Monografi af denne Gruppe af lavt staaende Dyreformer, atter tilbageleverede Museet. Af andre Publikationer, som enten udelukkende ere baserede paa Museets Samlinger af de til den Moltkeske Afdeling hørende Dyreklasser, eller for hvilke disse i alt Fald have været af særdeles Betydning, kunne nævnes: Professor Kellikers (Würzburg) nu afsluttede store Monografi af Søfjerene (Pennatuliderne); Dr. Lütken „om en ny arktisk Sortkoral (*Antipathes arctica*)“ og sammes „Beskrivelse af nye eller mindre bekendte Arter af Slangestjærner, med Bemærkninger om Selvdelingen hos Straaldyrene“, (begge i Overs. over det kongl. d. Vidensk. Selsk. Forhandl. 1871—1872); sammes „Fortegnelse over de ved Danmarks Kyster levende Pighude“ (med Tillæg) og „fortsatte kritiske og beskrivende Bidrag til Kundskab om Søstjærnerne“ (Med 2 Tavler; i Vidensk. Medd. fra den naturh. Foren. for 1871); Hr. Merchs Oversigt

over de af Galathea-Expeditionen hjembragte Land- og Ferskvands-Bløddyr (i Videnskab. Medd. fra den naturhist. Foren. 1872) og sammes „Synopsis molluscorum marinorum Daniæ“ (Vidensk. Medd. fra den naturh. Foren. 1871); Bestyrerens under Trykken værende Afhandling: Om Knoklerne i Fuglenes ophulkede Foderboller og de Mærker, de bære af Opholdet i Fuglenes Maver, samt om disse Mærkers Betydning for Geologien og Arkæologien. (Naturh. Foren. Vidensk. Medd. 1872).

Uden for den regelmæssige Assistance har Hr. Wich assisteret ved den foreløbige Ordning og Henstilling af større Sendinger og lige saa ved Konservationen af Studiesamlingens talrige Former, opstillede i Reagentsglas. Til nogle forberedende Ordningsarbejder af enkelte Rundorme (Nematodes) har Hr. stud. mag. Budde-Lund ydet Hjælp.

Af systematiske Ordnings-Arbejder i de Afdelinger af Museet, der nærmest maa betragtes som de grevelige Moltkeske af Universitetets samlede Museum, nemlig: Straaldyrenes og Bløddyrenes Klasser, ere følgende udførte: 1. Assistenten, Dr. Lütken, har foruden at varetage de i Aarets Løb indkomne Pighudes, Korallers og andre Straaldyrs Indførelse, Indordning, Etikettering o. s. v., gennemgaaet, ordnet og saa vidt muligt bestemt Museets, i Spiritus opbevarede Goplepolyper (Hydroider), og opstillet en Række Repræsentanter for denne Afdeling, saa vel i den almindelige systematiske Samling, som i den særlige danske (faunistiske) Samling. 2. Hr. Mørch har fortsat Sammenordningen af de 3 tidligere Museers Konkyliesamlinger, hvilket Arbejde nu er udført gennem alle tilbage staaende Afdelinger af den omfangsrige Snegleklasse (Gasteropodes s. Univalvia); den i Aarets Løb skete Sammenordning har omfattet 116 Skuffer med over 3000 Arter (3108) i 7242 Æsker og 2241 Rørglas. Af de egentlige Bløddyrklasser staa der saaledes tilbage at sammenordne Muslingerne eller de tveskallede Bløddyr (Acephala bivalvia), som for Tiden optage 258 Skuffer. Hr. Mørch har desuden indført i Tilgangsjournalen og til Dels etiketteret den større Del af de i Aarets Løb indkomne Forøgelse af Bløddyrsamlingen, som ere opførte i det følgende, til et samlet Beløb af 1043 Arter, samt begyndt paa Ordningen af de øvrige. Endelig har han begyndt en Oversigt over Indholdet af de enkelte Skabe med Skuffer i de to Sale, hvori Sneglesamlingen indeholdes, for at man uden stor Vanskelighed skal kunne finde de Former, man vil opsøge, i de mange Skabe og de 736 Skuffer, som disse to Værelser indeholde. Ved Bestyreren er der opstillet og etiketteret enkelte Cephalopoder, navnlig af de i sidste Aar tilkomne. De to Sale, hvori Koralsamlingen er opstillet, have i Aar modtaget et Sæt af store Figurer, gjengivende de vigtigste Former, som de leve i Havet og i deres naturlige Farver, et Supplement til Samlingen, der væsentlig har forøget dens Interesse for Museets talrige Besøgere.

Af Bløddyr og Straaldyr har det zoologiske Museum i Aarets Løb modtaget følgende Forøgelse: 1. Hr. Korpslæge Wroblewsky har skjænket Museet følgende særdeles værdifulde Gjenstande: a. 7 fossile (siluriske) Sællier (6 Arter) fra den engelske Overgangsdannelse ved Dudley. b. 13 Arter af sjældne Smaakoraller (Diaseris, Blastotrochus, Flabellum, Heteropsammia og Rhodopsammia) fra Philipinerne, Original-Exemplarer til Professor Sempers Afhandling om disse Dyr. c. 2 Echinider og 1 Gryphæa fra det belgiske Kridt. d. En særdeles smuk Samling af Kridtforsteninger fra Maastricht og andre nederlandske Lokalteter (Cephalopoder: 5 Arter, Gasteropoder: 12, Bivalvia: 43, Brachionopoder: 17, Bryozoer: 18, Ko-

raller: 4, Rhizopoder: 7, Echinodermer: 14 Arter. e. En lille Samling Forsteninger fra den belgiske Kulformation ved Tournay (24 Arter). f. 410 Arter af Konkylier, især fra Kalifornien og Vancouvers Land. g. Et større Antal Arter af Konkylier fra Cap. 2. Hr. Konsul Krebs har meddelt Museet nogle vestindiske Koraller (11 Arter), Svampe (9 Stk.) og Pighude (Søstjærner m. v.) (6 Arter) samt 353 Arter af Konkylier, især vestindiske (foruden en ved Aarets Slutning modtaget, større Samling af Konkylier fra Cuba). 3. Hr. Skibsfører Andréa har paa en Rejse til Mauritius indsamlet følgende Gjenstande til Museet: a. 13 Arter af Pighude (Søborrer m. m) fra Mauritius; 1 Svamp og 2 Arter af Koraller sammesteds fra; af Korallerne var den ene en Galaxea i 4 Exemplarer, med Dyrene vel bevarede i Spiritus; 55 Arter af Bløddyr og Bløddyrskaller fra Seychelles-Øerne og Mauritius. b. Af pelagiske Dyreformer c. 20 Arter af Snegle (Scyllæa, Fiona, Lithiopa, Janthina, Glaucus, Carinaria, Pterotrachea, Phyllirhoë, Atlanta, Cuvieria, Hyalæa, Clio etc. etc.) en Del mindre Blæksprutteformer samt nogle Goplepolyper, paa Sargasso-Tang og Havskildpadder m. v. c. Ved Skrabning i Nordseen berigedes Afdelingen med 6 Arter af Pighude (Søstjærner og Søborrer) samt nogle andre Straaldyr (Alcyonium, Hydroider), Søpunge (Phallusia) og Bløddyr (Astarte, Dentalium o. s. v.) 4. Hr. Premierlieutenant af Flaaden H. Koch 17 Arter af Pighude (Søstjærner o. s. v., de fleste fra Wladiwostok, enkelte fra det røde Hav, Hongkong o. s. v.), 5 Arter af andre Straaldyr (Svampe, Meduser o. s. v.) nogle Blæksprutter (fra Hongkong) og 59 Arter af Snegle og Muslinger fra det røde Hav, Kina-Seen, Hongkong og Wladiwostok. 5. Indsamlet af Kaptejn v. d. Recke af Flaaden i Kattegattet (i „den dybe Rende Vest om Anholt“ og „under Muldbjergene“) nogle Pighude (9 Arter), Søpunge (2 Arter), Svampe (1 Art) og Bløddyr (2 Arter) m. m. 6. Akvariemester Schmidt: nogle danske Sødyr, hvoriblandt en lille Blæksprutte (Sepiola), forskellige Havsvampe, Bryozoer, Ascidier (blandt disse flere smukke Exemplarer af en Botryllus-Art) m. m. 7. Indsamlet af Lærer Østerboel i Agger nogle af de ved Kysten levende Dyreformer (Søstjærner, Havsvampe, Søpunge, Boremuslinger). 8. Indsamlet ved Fisker A Riff i Hellebæk forskellige danske Havbløddyr (Tritonia, Doris, Velutina, Chiton, Pecten), Søløser (Thyonidium, Psolus) m. v. 9. Kolonibestyret Fleischer i Nordgrønland: 1 grønlandsk Blæksprutte (Enoploteuthis), nogle Blækspruttenæb af Hvidfiskemaver samt nogle Søløser (Psolus, Cucumaria). 10. Afgivet fra Universitetets mineralogiske Museum nogle Konglomeratblokke (fra Middelhavet?) med paasiddende Smaakoraller (Balanophyllia, Caryophyllia) og Brachionopoder samt Stamme- og Rodstykker af Ædelkoral. 11. a. Foræret af Hr. Professor Häckel i Jena (til hvem Museets Kalksvampe havde været udlaante til Undersøgelse) 13 Arter af nye Kalksvampe (de fleste fra den norske Kyst eller fra Middelhavet) — en i videnskabelig Henseende i flere Retninger meget væsentlig Forøgelse af Museet. b. Foræret af Professor Wyville Thomson i Edinburgh: 1 Spatangus Raschii, 1 Holtenia Carpenteri og flere Exemplarer af Antedon celticus (sjældne Sødyr fra de engelske Dybvandsundersøgelser). 12. Hr. Theod. Lyman i Boston forærede Museet 4 Arter af sjældne Slangestjærner. 13. Hr. Dr. Axel Boeck i Christiania: en interessant skiveformig Bryozo fra det kariske Hav, samt et større Antal Konkylier fra Norge. 14. Universitetsstipendiat Sars i Christiania: 14 Arter af sjældne norske Sødyr (6 Pighude, 8 Koraller) samt senere nogle Unger og Æg af Rossia-Blæksprutter. 15. Professor Percival Wright i Dublin: 1 Orgelkoral i Spiritus

og nogle Echinoneus (Søborrer) fra Jamaica. 16. Universitetspedel Sahlertz: 1 sjældnere Echinus-Form fra Middelhavet. 17. Ved Frøken Wessel fra Hr. Kap-tajn Kremer: 4 Blæksprutter fra Middelhavet. 18. Tilbyttet fra Museet i Lyon (Dr. Lortet): 12 Arter af fossile Echinider samt en Ammonit. 19. Tilbyttet fra Dr. Poulsen: 46 Arter af Konkylier, især fra Sicilien og Algier. 20. Saa vel den almindelige Bløddyrssamling som Samlingen af danske Bløddyr er dernæst blevet foreøget ved Gave eller Bytning med forskellige mindre Bidrag fra Birkedommer Fiedler, Dr. Poulsen, Hr. Erichsen, Akvariemester Schmidt, de Herrer Sahlertz, Thanning, Grove og flere andre. 21. Kjøbt af forskellige: 42 Koraller fra Mau-ritius (Coeloria, Porites og Madrepora), 1 stor Halomitra pileus, 3 Koraller fra Matanzas og Havanna, 2 Blæksprutter, 1 Orthoceratit af en Rullesten fra Horns Herred, 3 Ammonites Stobæi fra den svenske Kridtformation, 18 Arter af Koraller fra Singapuhra, 1 smuk tiarmet Blæksprutte (Loligo Forbesii), fanget ved Helsingør, 35 Arter af Konkylier, indsamlede paa Fregatten Tordenskjolds Rejse m. m.

Samlingen af Dyrelevninger til Oplysning af Danmarks forhi- storiske Fauna har i Aarets Løb modtaget følgende mere væsentlige Forøgelser for- uden flere mindre betydende (fra Hr. Godsforvalter Krogh (Sæbygaard), Etatsraad Carl- sen (Esbjerg) og flere). Fra: 1. Skolelærer Hermann i Snoldeløv: Et særdeles smukt og stort Kranium (med Takkerne, men uden Underkæbe) af en Kronhjort fra en Mose; desuden 4 Oxekranier og enkelte andre Knokler. 2. Toldassistent Høyer, Lønstrup: 1 Hundehoved, udvasket af Klinterne ved Rubjerg, og 1 Hvalrostand fra Blaalersbankerne sammesteds. 3. Kjøbmand Lund i Kallundborg: Ryg- og Bugskjold af en Kjærskildpadde fra en Mose paa Refnæs. 4. En Gaard- mand paa Refnæs: et Stykke af Bugskjoldet af en Kjærskildpadde sammesteds fra. 5. Pedel Sahlertz: Hovedet af en Vildso fra Lemvig-Egnen. 6. Skole- lærer Dystrup ved Randers: 1 Vildornehoved og 1 Hjortetak fra en Mose ved Hastrup. 7. Hr. Kjøbmand Sørensen paa Læsø: 13 Tænder af en jordfundet Kasketot, om hvilken i urgammel Tid paa Læsø strandede Hval Bestyreren senere ved Øens Læge, Hr. Jensen, har modtaget meget værdifulde Oplysninger, bragte til Veje ved de nærmere Undersøgelser af Terrænet, som Lægen efter Bestyrerens Anmodning anstillede. 8. Flere ved Bestyreren indsamlede Knokler fra Moserne, blandt disse af særlig Interesse enkelte, udtagne af Underlaget, der indeholder de talrige Levninger af Landets ældste, arktiske Flora.

I Aarets Løb er der afgivet fra Studiesamlingen og 2den Afdeling: 1. Til Museet i Marburg: 79 Arter af Echinodermer. 2. Til Museet i Lyon: 68 Arter af Echinodermer og 7 af Anthozøer. 3. Til Metropolitanskolen: 18 Arter af tør- rede Echinodermer til Undervisningsbrug. 4. Til Aalborg Kathedralskole: 21 ud- stoppede Fugle og Pattedyr. 5. Til Professor Krauss i Stuttgart: 30 Arter af Konkylier. 6. Til Dr. Semper i Würzburg: 20 Arter. 7. Til Professor Allman i England: En Suite af Museets Goplepolyper (Hydroida gymnablasta). Af Kon- kyliessamlingens Doubletter er der endelig afgivet mindre Rækker i Bytte til Dr. Poulsen, Dr. Wroblewsky, Kand. Thanning, Student Grove og flere andre.

1873*).

Forelæsnings- og Studiesamlingen. Da i Slutningen af 1868

*) Beretningerne for 1873 og 1874 ere afgivne af Etatsraad Steenstrup, for saa vidt an-

det nye zoologiske Auditorium toges i Brug strax efter Opbygningen, kunde de friske Vægge naturligvis ikke modtage Maling, og der maatte hengaa nogle Aar, inden Væggene vare saa fuldstændig udtørrede, at dette hensigtsmæssig kunde ske og de store Gjenstande, bestemte til Opstilling eller Ophængning i Auditoriet, kunde faa den blivende Plads. Denne Maling har Universitetets Bygmester, Hr. Etatsraad C. Hansen, ladet udføre i Forsommeren 1873, umiddelbart efter Ophøret af første Halvaars Forelæsninger, altsaa væsentlig i den saakaldte Examensmaaned og den første Del af Ferien. Auditoriet er derved blevet endelig færdigt og Lyset blevet endnu rigere og roligere, noget, der ikke blot er af stor Betydning for den daglig Forevisning af Gjenstandene og Henvisning til Tegningerne under Foredraget eller ved Repetitorierne og Kollokvierne, men som ogsaa har en særlig økonomisk Side. Spørgsmaalet har nemlig været, hvorvidt det store Forelæsningsapparat af Tegninger, fornæmmelig fremstillende Dyrenes Udvikling og Bygning, hvilket efterhaanden i de sidste 25 Aar med en ikke ringe Bekostning var blevet anskaffet, men som oprindelig var beregnet paa et kun halvt saa stort Auditorium, kunde vedblivende bruges i det store Auditorium med noget Udbytte, eller maatte maaske hellere erstattes ved andre i et større Format. I sidste Tilfælde vilde den paa Grund af Figurernes stadige Brug og Slid nødvendiggjorte Opfriskning af Trækkene og af Farverne paa de ældre Tegninger være uhensigtsvarende. Skjønt det ældre Auditorium var lysere end noget som helst af Universitetets øvrige Auditorier, men mindre heldig maatte tage noget af sit Lys fra begge Sider af Bygningen, har det nye Auditorium med sit Lys fra oven vist sig langt gunstigere for Gjenstandenes og Figurernes Opfattelse, end hint. Uagtet dets Størrelse viser det sig nu ved den lyse og rolige Tone, der er givet det, at det bliver fuldt forsvarligt at anvende det nødvendige i Penge og Tid paa den oven nævnte Opfriskning af disse Forelæsningstegninger, og dette er ogsaa sket. Hr. Cand. mag. G. Winther, som med Kundskab til Dyreformerne forener et stort Tegnetalent, har i tre Maaneder af Aaret fuldført Opfriskningen af 68 af disse, paa Papplader oplæbede større Forelæsningstegninger, og desuden tegnet et Par nye. Af de ikke paa Pap oplæbede Tegninger er endnu ingen blevet opfrisket; men deres bedre Ordning og den lettere Tilgængelighed til den enkelte Figur, man i hvilket som helst Øjeblik under Foredraget eller Kollokviet maatte ønske, er blevet meget forberedt ved en begyndt Anskaffelse af nye og let haandterlige Mapper eller Omslag. Et andet større, gennem flere Maaneder gaaende Arbejde er ogsaa blevet i Aaret udført af Hr. Winther som Fortsættelse af det, der i foregaaende Aarsberetning anførtes for Insekternes Vedkommende. Af de ældre — til Dels ældgamle — Samlinger af Insekter er nemlig til de studerendes Brug blevet udtaget en fuldstændig Haandsamling af Repræsentanter for Ordenerne og de større Familier, og i det hele til Oplysning om de i den brugte zoologiske Haandbog (Dr. Lütken's) omtalte vigtigste Former. Disse Insekter ere da efterhaanden blevne opblødt, rensede og omstillede, et stort Antal af dem tillige blevet ombestemt, og alle ere de blevne net opstillede og tydelig etiketterede. Denne lille Haandsam-

gaar den mindre zoologiske Samling, der afgiver Grundlaget for Universitetsprofessorens almindelige Forelæsninger over Dyreriget og dennes Studiesamling, samt af Assistent, Dr. Lütken for Bløddyr- og Straaldyrsamlingernes Vedkommende, jfr. Aarbogen for 1871—73 Side 250—51 og foran Side 129—30.

ling af tørrede Repræsentanter for den umaadelig store Klasse hører til dem, der ere umiddelbar tilgængelige for de studerende, indtager i Insektskabene 11 Skuffer, og indeholder 344 Arter i 421 Individuer. Samtidig er der til Hjælp ved Demonstration af almindelige Forhold i Insekternes Bygning og Liv af de ældre Samlinger ligeledes udtaget et Par Hundrede Individuer, der efter at de vare blevne behandlede paa samme Maade, ere blevne sammenstillede efter de Æmner, de oplyse; de indtage 6 Skuffer. Hertil slutter sig ligeledes en Rensning, Omstilling og ny Etikettering af tørrede Præparater af Arachnider og Crustaceer, indtagende fire Skuffer i Insektskabene. Af andre Præparations-Arbejder maa nævnes Opstillingen af henved 25 Glas, indeholdende Præparater paa Glasplader af lavere Dyr, dog navnlig Leddyr. Af Præparater, oplysende de højere Dyrs Bygning, maa omtales en Række af større eller mindre Dele af Skeletter, som Hr. Winther har omhyggelig rensset eller omskeletteret, samt paa ny opstillet. Den Del, som Hr. Konservator Conradsen har kunnet tage i Samlingens Fremgang, de tvende Dage om Ugen (Onsdag og Lørdag), da han har kunnet stilles til denne Afdelings Raadighed, har næsten ikke kunnet strække sig videre, end til den hurtigst mulige Afhjælpning af de Beskadigelser, der under Benyttelsen ere fremkomne ved uagtsom Behandling eller ligefrem ved Slid og Ælde. De andre Dage af Ugen, da hans Tid staar til Raadighed for Samlingerne i det store Museum, har hans Virksomhed for Undervisningssamlingen væsentlig indskrænket sig dertil, at han efter afgivne skriftlige Optegnelser, som sædvanlig, har fremtaget af Skabene o. s. v., hvad provectiones til deres Studier for Dagen særlig have ønsket at benytte, og efter Afbenyttelsen igjen har indsat dette paa de rette Pladser, inden han forlader Museet. Samlingernes Afbenyttelse af de studerende under Bestyrerens Vejledning har som sædvanlig fundet Sted to Dage om Ugen, to Timer ad Gangen. Afbenytterne have gjennemsnitlig daglig været 30—40, undertiden flere (45). Medhjælp ved denne Afbenyttelse har Cand. mag. Winther og desuden i sidste Halvaar Hr. Stud. med. Gram ydet. De regelmæssige Forelæsninger, Repetitorier og Kollokvier have været de sædvanlige, og i begge Halvaar været uden egentlige Afbrydelser. Antallet af Tilhørere har efter Tilhørerlisterne været i første Halvaar c. 50, i sidste Halvaar ligeledes c. 50. Ingen Forelæsning over specielle Æmner har været givet, men nu og da speciel Gjennemgaaen af enkelte Punkter for enkelte af de videre komne studerende.

De i Aaret erhvervede Forøgelse, der ville komme eller til Dels ere komne Samlingens forskellige Sider til gode, kunne først i Bestyrerens næste Aarsberetning komme til fuldstændigere Omtale. Det samme gjælder med Hensyn til de Enkeltheder, som ere i Aarets Løb indkomne til den større Samling, der tjener til Oplysning af Landets forhistoriske Fauna og til Underlag for hans specielle Studium af denne. Det havde nemlig vist sig at være en uopsættelig Betingelse for dette Studiums Fremgang at undersøge ude i Naturen paa de danske Øer og i Jylland nøjere, end hidtil er sket eller har kunnet ske — fordi de nødvendige, efterhaanden indvundne Forudsætninger derfor hidtil for en stor Del manglede — at erkjende og bestemme de Tidsforhold, under hvilke de forskellige Lag ere dannede, hvorfra Knoklerne og andre Levninger af Fortidens og den forhistoriske Tids Dyr i Reglen fremdrages. Paa Opnaaelsen af denne Betingelse for Studiets Fremgang har Bestyreren derfor endnu mere end forrige Aar anvendt al den Tid og alle de Midler, han havde været i Stand til at tilvejebringe, og navnlig paa

talrige Ekursioner ude i Sjælland og en længere Ekursion i Jylland; og Indførelsen og Bestemmelsen af meget af det i Aarets Løb indkomne har derfor maattet udsættes til et senere Tidsrum. For dog af Aarets Udbytte til Kundskab om Landets Pattedyr og Fugle i Fortiden ikke at undlade at nævne et Par Bidrag, som forhaabentlig ville blive berørte i trykte Meddelelser inden næste Aars Indberetning, skal her nævnes, at Samlingen ved Hr. Adjunkt A. Feddersens Medhjælp har modtaget flere Levninger af Rensdyret fra Jylland, der tjene til i det mindste noget at oplyse det uklare og gaadefulde, der vedbliver at være i dette Dyrs Optræden i Danmark, og ved Bestyrerens og Venners Udgravninger i en jydsk og sjællandsk Kjøkkenmødding (for den sjællandskes Vedkommende er Udgravningen sket paa det kongelige danske Videnskabernes Selskabs Bekostning) har faaet Knokler, tilhørende 6 forskellige Individuer af Gejrfuglen (*Alca impennis*), og denne aldeles udryddede Fugls Forekomst synes nu ogsaa for Issefjordens Vedkommende i Fortiden at have været mere end tilfældig. I Aarets Løb er der, støttet paa Studiesamlingens Materiale, udkommet to videnskabelige Arbejder, nemlig Bestyrerens over det miskjendte „Gjællegitter“ hos Brugden (*Selachus maximus*) og denne Kæmpe-Hajfisks dermed i Forbindelse staaende, ejendommelige Levevis (se det kgl. danske Vid. Selsk. Oversigter for 1873, med en Tavle); og Dr. Lützens større monografiske Arbejde over Hvallusene (*Cyamus*), offentliggjort i det kgl. danske Videnskabernes Selskabs Skrifter X. Bd. med 4 Tavler. Støttet paa samme Samlings Materiale, blev der ogsaa ved det i Sommeren afholdte skandinaviske Naturforsker møde givet et Par mindre Meddelelser om lavere Dyr.

Af Ordnings-Arbejder er der i Universitetets zoologiske Museums Bløddyr- og Straaldyrsamling i Løbet af Aaret 1873 udført følgende i Konkyliesamlingen: Hr. Merch har fortsat Samarbejdsdelen af de 3 nu forenede Konkylie-Samlinger (Universitetets, det kongelige naturhistoriske Museums og Christian VIII.'s) samt Galathea-Expeditionens Samlinger gennem følgende 8 Familier af de tveskallede Bløddyr eller Muslingernes store Afdeling: *Gasterochænidæ*, *Teredinidæ*, *Pholadidæ*, *Myaria*, *Solenacea*, *Tellinidæ* og en Del af *Donacidæ* samt *Nuculacea*, i alt 871 Arter, optagende 1550 Æsker og 372 Rørglas. Af de tidligere sammenordnede Slægter af enskallede Bløddyr ere end videre 3 (*Scalaria*, *Odostomia* og *Chemnitzia*) blevne reviderede og omordnede (5 Skuffer); af de i de senere Aar tilkomne Arter, som paa Grund af Mangel paa Rørglas have henstaaet i Supplementskufferne, ere Afdelingerne: *Pulmonata* og *Ptenoglossa* (i alt 8 Skuffer) blevne indsatte i Samlingen; der er fremdeles blevet dels udført, dels paabegyndt flere mindre Omflytnings-, Ordnings og Opstillingsarbejder, til Dels foranledigede ved det skandinaviske Naturforsker møde i Begyndelsen af Juli Maaned f. A.; den i Etatsraad Steenstrups Beretning for 1872 omtalte Oversigt over Indholdet af samtlige Skabe og Skuffer i to af Konkylieværelserne er blevet fuldendt, og endelig er der blevet indført i Tilgangsjournalen, samt til Dels etiketteret og indsat i Samlingen noget over 2000 i Løbet af Aaret eller i Slutningen af det foregaaende tilkomne Arter, samt afgivet til forskellige Samlere noget over 300 Arter til Erstatning for modtagne Gaver.

I Straaldyrsamlingen har der ikke i Aarets Løb fundet større, mere planmæssige eller sammenhængende Arbejder Sted, da den midlertidige Bestyrer har

maattet anvende største Delen af sin Tid paa andre Klasser af den ham underlagte Afdeling. Af Koraller er der i Aarets Løb opstillet 25, af Svampe 5, i Hovedsamlingen; ogsaa Samlingen af Echinodermer, saa vel den almindelige, som den faunistiske, er i Aarets Løb blevet forøget med enkelte gode Stykker. Opstillingen i Museet i en større Glasbeholder af en i Spiritus opbevaret, meget stortarmet Blæksprutte (*Architeuthis*), som i December 1871 blev tilsendt Museet fra Handelsagent Møller i Øfjord paa Island, bør særlig fremhæves.

De væsentligere Forøgelser, som Museets Bløddyr- og Straaldyrsamling har erholdt i Løbet af Aaret 1873, ere følgende: 1. Hs. kongelige Højhed Prins Valdemar har skjænket Museet et yngre Exemplar af den vestindiske Kæmpesøstjerne (*Oreaster gigas*). 2. Fra det grevelige Moltkeske, Universitetet tilhørende, mineralogiske Museum er afgivet a) en Samling af indiske Konkylier (55 Arter) i sin Tid sendte af Dr. Cantor og beskrevne af ham; b) en Samling af grønlandske Konkylier, hidrørende fra afdøde Inspektør Møller (88 Arter); c) den Samling af danske Mollusker, der i sin Tid medfulgte som Bilag til Ørstedes Disputats „de regionibus marinis“ (44 Arter); d) 10 Arter af subfossile danske Konkylier, indsamlede af afdøde Konferentsraad Forchhammer. 3. Fra Museet i Kiel ved Professor Möbius: en Gren af en sjælden Hornkoral (*Gorgonella guadelupensis*) fra Jamaica, med paasiddende Exemplarer af den sjældne Slangestjerne (*Hemieuryale pustulata*). 4. Fra Museet i Leipzig ved Dr. Nitzsche: Afstøbninger i Gips af de Aftryk, som 3 Arter af Gopler (Meduser) fra Fortiden have efterladt sig i den lithografiske Skifer i Tyskland. 5. Hr. Intendant Malm ved Museet i Gøteborg skylder Museet 5 Arter af sjældnere nordiske Bløddyr. 6. Hr. Korpslæge Wroblewsky har, foruden 104 Arter af Konkylier i talrige Arter fra Cap, end videre skjænket Museet: a) 90 Arter af sjældnere Konkylier (hvoraf omtrent 50 af Slægten *Conus*); b) 250 Arter fra den mexikanske Havbugt; c) 183 Arter, især fra Mauritius; d) 36 Arter fra Nordamerika, især *Brachionopoder* fra Overgangsformationen; e) 40 Arter af Landkonkylier fra Australien; i alt 703 Arter. 7. Hr. Konsul Krebs har fortsat sin mangeaarige Gavmildhed mod Museet ved at skjænke det en værdifuld Suite af Koraller, Bryozøer og Svampe fra Vestindien samt en Samling af Konkylier, især fra Cuba, 539 Arter. Hr. Kaptejn Andréa, Fuldmægtig Wessel, Skibsfører Møller og Universitetspedel Sahlertz skylder Museet 156 Arter af Konkylier fra Mauritius; sidst nævnte tillige 5 Arter af sicilianske Søstjerner og Søborrer. Fra Dr. C. M. Poulsen har Museet tilbyttet sig 37 Arter af Konkylier, især fra Italien. Mindre Gaver skyldes d'Hr. Docent P. E. Müller (nogle Bløddyr og Straaldyr fra Middelhavet), stud. med. Hecquet (en Koral), Skibslæge Pontoppidan, Skibsfører Hartmann og flere andre. Desuden er Konkyliensamlingen lejlighedsvis blevet forøget med i alt c. 150 Arter, dels som Gaver, dels ved Bytning med forskellige private Samlere, besøgende i Museet o. s. v. Ved Køb er erhvervet en lille vestindisk ottearmet Blæksprutte (*Octopus*), nogle vestindiske Slangestjerner, og et temmelig stort Exemplar fra Jyllands Vestkyst af den i vore Have mindre almindelige Søstjerne, *Asterias glacialis*.

Til de faunistiske Samlinger af danske Bløddyr og Straaldyr er der i Aarets Løb end videre indkommet flere Bidrag, af hvilke fremhæves: Etatsraad, Professor Steenstrup har under en Rejse i det nordligste Jylland indsamlet 23 Arter af subfossile Mollusker. Hr. Kaptejn af Flaaden v. d. Recke har atter i Aar i den nordlige Del af Kattegattet indsamlet til Museet flere Arter af Pighude (*Echinus*,

Psolus og Solaster), bløde Koraldyr (Pennatula, Alcyonium), Bløddyr og Bløddyrskaller (29 Arter). Hr. cand. mag. Collin har ligeledes foræret Museet en Del i det nordlige Kattegat, paa Østersbankerne opskrabede Søstjærner (Astropecten Mülleri), Søborrer (Brissopsis) og Havsvampe. Mindre faunistiske Bidrag ere indkomne fra den midlertidige Bestyrer (Dr. Lütken), cand. mag. Winther, Fiskehandler Larsen, Birkedommer Fiedler, Byfoged Frich i Skagen, d'Hrr. Kjøbmand Cloos i Sæby og Lodsformand Langgaard ved Hobro (2 Exemplarer af Loligo Forbesii). Ved mindre Gaver fra forskellige eller ved Bytning med Samlere er den danske Konkyliensamling end videre blevet forøget med henved 50 Nummere. Danske Forstener er skjænkede af Pastor Bjerrum ved Lemvig, Etatsraad Meyer og Student Heckscher. Af Bidrag til vore nordiske Bilandes Bløddyr- og Straaldyrfauna kan fremhæves: a) Fra Skibsfører Bang: grønlandske Havdyr (Echinodermer, Mollusker (13 Arter), Ascidier, Salper og Physophorider). b) Faktor Møller og Kjøbmand Steincke: 2 ved Island opdrevne Blæksprutter (Ommatostrephes todarus) og Næbet af en i Skagestrands Bugt indstrandet 15 Alen lang Blæksprutte. c) Sysselmand Müller: en halv Snes Arter af færøiske Mollusker.

Af fremmede Naturforskere, som i Aarets Løb have besøgt Museet og der søgt Oplysning af forskellig Art, skal her (foruden flere af Deltagerne i det skandinaviske Naturforsker møde) nævnes Hr. Professor Targioni Tozzetti i Florents, Professor Möbius i Kiel og Dr. Nitzsche i Leipzig.

Af Adgangskort til studerende er der i sidste Halvaar udstedt 18.

1874*).

Hvad Forelæsnings- og Undervisningssamlingen angaar, er der med den tidligere omtalte Erfaring til Grund arbejdet paa Restaurationen og Opfriskningen af de store Forelæsningsstegninger. Den store Række af de opklæbde Tavler er nu gennemgaaet, idet Hr. Cand. mag. Winther, hvis betydelige Uddannelse i Tegning jeg tidligere har berørt, i 1874 har oprisket 58 Tavler. Ogsaa for de uopklæbde Figurer er der i Aarets Løb blevet sørget noget, idet Antallet af de i forrige Beretning omtalte, til den daglige Brug hensigtsmæssige Mapper er blevet forøget. Af nye Forelæsningsstegninger er der udført 8, 6 af Hr. Thornam og 2 af Hr. Winther. Til den lille Samling af trykte og til Dels med Figurer udstyrede Hjælpemidler ved Studiet, der som et lille Haandbibliothek findes ved Studiesamlingen til de studerendes daglige Brug, er der i Aarets Løb anskaffet to Haandbøger: Rolleston: Forms of animal life, Oxford 1870, og Hulley: An introduction to the classification of animals, London 1869.

Af Præparater, oplysende enkelte Dyrs eller Dyreafdelingers Bygning, er der i 1874 opstillet 40 nye, alle henhørende til Insekternes og Søpungenes (Tunicaternes) Klasser; de ere ligeledes udførte af Hr. Kand. Winther, da han endnu for en stor Del i 1874 fortsatte den Virksomhed, han i otte Aar havde udført ved Studie- og Forelæsnings-samlingen. Hr. Winther har nemlig i Aar ikke haft Tid til at yde denne det samme Antal Timer, som i tidligere Aar, og Bestyreren har heller ikke set sig i Stand til at kunne give en nogenlunde, efter hans nuværende Uddannelse passende Godtgjørelse for et større Antal af Timer. Da hertil kommer,

*) Med Hensyn til de Afdelinger, der skulle henregnes til de grevelig Moltkeske Samlinger, blev der i dette Aar truffet endelig Bestemmelse ved Ministeriets Resol. 18. Febr. 1874, se foran Side 129—31.

at han allerede i dette Aar har været meget optaget af praktiske Fiskeri-Undersøgelser, og med Bestyrerens Indvilgelse af denne Grund har været fraværende over en Maaned i den travleste Studie- og Forelæsnings-tid, og der endogsaa af saadanne Arbejder er stillet ham flere i Udsigt for næste Aar, saa er det en Selvfølge, at Afdelingen fra næste Aar af ikke kan gjøre Regning paa at benytte denne unge og dygtige Mands Hjælp, men maa ad anden Vej søge Medhjælp i de mange Retninger, hvori det fremdeles gjøres nødigt.

Ved selve Afbenyttelsen af Studie- og Undervisningssamlingerne de fire Timer om Ugen, da disse regelmæssig have staaet aabne for de medicinske studerende, har Bestyreren som sædvanlig i de sidste Aar været assisteret af Hr. Winther og af en yngre studerende (i første Halvaar af Hr. Gram, i sidste Halvaar af Hr. Jungersen). Konservatoren (Hr. Conradsen) har, som i de sidste Aar, kun kunnet arbejde regelmæssig to Dage (Onsdag og Lørdag) for denne Afdeling, og hans Virksomhed har paa disse hovedsagelig været optaget af at istandsætte og udbedre de ved den idelige Brug fremkaldte Forstyrrelser og Beskadigelser af det opstillede. Kun undtagelsesvis har han kunnet naa til at opstille nye Præparater. Desuden har Konservatoren haft det Hverv, hver Dag i Studiesalen at fremtage og tilbagesætte de talrige Gjenstande, som de naturhistoriske studerende efter skriftlige, Dagen forud indgivne Lister, ønske at benytte. Dette Hverv tør saa meget mindre her lades unævnt, som i det sidste Aar de rekvirerendes Antal baade har været større og stadigere, end ellers i lang Tid. Det Antal af studerende, der have daglig benyttet Samlingerne i det første Halvaar, har været c. 40; i det sidste Halvaar gjennemsnitlig 33, men oftere 40 eller derover. Det er en Selvfølge, at naar Antallet er saa stort, maa jævnlig Auditoriet tillige tages i Brug som Studiesel. Naar det betænkes, at der for enhver af de studerende kommer daglig i Brug flere Sæt af Gjenstande, at hvert igjen indeholder flere eller endog mange Gjenstande, vil det let skjønnes, at af hele Undervisningsapparatet kun en mindre Del faar Lov til at staa ubenyttet Dagen igjennem, og at Slidet maa blive meget stort og Arbejdet for at holde det i brugbar Stand meget betydeligt.

Foruden til denne Undervisning have Samlingerne afgivet et væsentligt Substrat for selve Forelæsningerne, der i første Halvaar vare besøgte af omtrent 40—50, i sidste Halvaar af omtrent 45, samt for et stort Antal Repetitorier og Kollokvier over Dyrerigets vigtigste Former og disses Bygning; Deltagerne i disse have endnu i sidste Halvaar været 25, i første flere; end videre for Kollokvier med videre komne over enkelte Æmner, som disse ønskede gennemgaaede. Til videnskabelige Arbejder have de ligeledes været benyttede; men det eneste af disse, der er naaet til Publikation, er det om Sepie-Blæksprutterne, der naturligst anføres i Dr. Lützens Beretning.

Hvad Forøgelsen af Studie- og Undervisningssamlingen i det hele angaar, da er der i Aar, ligesom i forrige Aaringer, indkommet flere Gjenstande, dels som Gaver, dels som erhvervede ved velvillig Bistand af dens ældre Velyndere og ved rent Kjøb. Til at fuldstændiggjøre Formrækken og til Dels for at erstatte opbrugte Stykker har Samlingen saaledes modtaget: fra Hr. Pfaff, Distriktslæge i Grønland, dels som Gave, dels som Kjøb, Isbjørn- og Sælkranier, samt flere lavere Dyr, blandt disse 5 Exemplarer af den mærkelige Blæksprutte Sciedephorus og et Par andre Cephalopoder; Hr. Steincke i Island paa samme Maade flere Exemplarer af den islandske Skovmus og flere lavere Dyr; Hr. Skibskaptejn Andréa, Udbyttet af en

Indsamling fra hans sidste Rejse, fornemlig Snyltekrebsdyr; Hr. Styrmand Corneliussen en lignende Indsamling (for begge henvises i øvrigt til Hr. Dr. Lützens Beretning); Farver Larsen (Ringkjøbing) flere bestilte Fugle; Assistent ved mineralogisk Museum Steenstrup flere Glas med Dyr fra det aabne Hav, indsamlede paa en Grønlandsrejse; forskjellige enkelte Gjenstande, saaledes: fra Kammerjunker Bauditz (en Conchoderma og en Penella); Materialist Schröder (en Stør), Akvariemester Schmidt (en Peltogaster), Student Frisch (en Rallus), Forpagter Søltoft (en Albino-Spurv og Grævlingeknokler), Naturmaler Kruse (en Skovskade), Professor Johnstrup (en Islandsfalk), Overlærer Lorenzen (en Musvaage) m. m. Indkjøbt af Hr. Kjærbølling en død Bjørn (*U. tibetanus*), fornemmelig for dens Knoklers Skyld; af en Skovfoged, efter en flere Aars gammel Bestilling, en levende Hun af en Hasselmus med Unger (især for at studere dens Gnav).

Bestyrerens Studier af Danmarks forhistoriske Fauna ere blevne understøttede ved flere nye Bidrag til denne Afdeling af Samlingen. Hr. Høyer (i Lønstrup) har fremdeles hjulpet Bestyreren til Erhvervelsen af en femte Hvalrostand fra Lønstrupbakkerne m. m. Gaardejer Gaardbo har givet et Tamsvinhoved af den ældre Race fra Martørvæn; Stud. mag. Tryde et lignende fra en Mose og en Sæl-Overarm fra et Gruslag; Ingeniør-Kandidat Holten, Hjorte- og andre Dyreknokler fra en Kanalgravning i Sjælland; og flere lignende mindre Bidrag ere indkomne fra forskjellige andre. Til Optagelse i Samlingen har Professor Reinhardt haft den Velvillie at afgive en Samling Bæverknokler, opgravne ved Thorslunde 1847 og i sin Tid indsendte af Hr. Pastor Jessen.

Til Slutning tillader Bestyreren sig at tilføje, at naar han i Aaret 1874 ikke har kunnet udføre nogle af de i Beretningen for 1873 i Udsigt stillede Arbejder og de forud for disse nødvendige Studier, da har dette sin Grund i, at han pludselig maatte afbryde de baade i Sjælland og Vendsyssel begyndte Studier, for at følge det ham tilfaldne Kald til som Repræsentant for Universitetet efter allernaadigst Indbydelse af Hs. Majestæt at bivaane Tusindaarsfesten paa Island.

Af Ordnings-Arbejder er der i Universitetets zoologiske Museums Bløddyr- og Straaldyrsamling i Løbet af Aaret 1874 udført følgende i Konkyliesamlingen:

Hr. Mørch har fortsat Samarbejdsdelen af de 3 nu forenede Konkyliesamlinger (Universitetets, det kgl. naturhistoriske Museums og Christian VIII's) samt Galathea-Expeditionens Samlinger gennem følgende 8 Familier af de tvøskallede Bløddyrs eller Muslingernes store Afdeling: Donacidæ, Corbiculadæ, Venusidæ, Petricolæ, Mactracea, Corbulidæ, Carditidæ og Lucinidæ, i alt 1530 Arter, optagende 3785 Æsker og 773 Rørglas. Ved samme Medarbejder er der tillige indført i Tilgangsjournalen samt til Dels etiketteret og indsat i Samlingen c. 1150 i Løbet af Aaret eller i Slutningen af det foregaaende tilkomne Arter samt afgivet til forskjellige Samlere og Samlinger i Ind- og Udlandet, med hvilke Museet har staaet i Bytteforbindelse, c. 400 Arter.

I Straaldyrsamlingen har der derimod heller ikke i dette Aar fundet større, mere planmæssige eller sammenhængende Arbejder Sted, da den midlertidige Bestyrer har maattet anvende største Delen af sin Tid paa Fiskesamlingen. Dog maa det bemærkes, at der i Aarets Løb er indordnet i Museet c. 90 Arter af fossile Echinodermer og c. 55 Arter af levende, samt et mindre Antal Koraldyr

og Svampe. Alene de neden for under Nr. 1 anførte Forøgelse af Echinoderm-Samlingen medførte en Omstilling eller ny Opstilling af over 40 Glas.

De væsentligere Forøgelse af større Omfang eller særligt udmærket Indhold, som Museets Bløddyr- og Straaldyrsamling har erholdt i Aaret 1874, ere følgende: 1. Fra „Museum Godefroy“ i Hamburg har vort Museum paa samme Maade som tidligere (d. v. s. som Vederlag for de for „Museum Godefroy“ af den midlertidige Bestyrer udførte Bestemmelser), modtaget 42 Arter af sjældnere Echinoderm fra Sydhavet, af Asteridernes, Ophiuridernes og Echinidernes Grupper, i alt 100 Exemplarer. 7 af disse Arter fandtes ikke tidligere i Museet. Skulde denne Forøgelse (hvoraf kun ganske enkelte Ting ikke ere blevne indordnede i Museet, men anvendte til Bytning) været betalt med de høje Priser, hvori „Museum Godefroy“ ellers holder sine Dyr, vilde de repræsentere en meget anelig Sum. 2. Hr. Kaptejn Andréa har paa sin Rejse til Mauritius indsamlet flere for Museet nye og interessante Blæksprutter, Koraldyr og Echinoderm, af hvilke her skal fremhæves: 2 Exemplarer af den sjældne *Sepia tuberculata* fra Cap; 1 Exemplar af en ny Slægt af *Sepia*-Gruppen, sammesteds fra, som Professor Steenstrup har beskrevet i „Videnskabernes Selskabs Skrifter“, under Navn af *Hemisepius*; en stor *Asterias africanus* fra Cap, en Art, som Museet ikke før besad; 2 Arter af Orme-pølse-Slægten *Synapta* fra Mauritius, en for Museet ny Hornkoral, en Sortkoral og en *Madrepora* sammesteds fra. End videre 112 Arter af capske Konkylie m. m. 3. Hr. Styrmand Corneliusen har paa en Rejse til det indiske Hav og Sydhavet indsamlet adskillige Arter af Echinoderm (11 Arter), Koraldyr (6 Arter), Bryozoa, Hydroider, Havsvampe, Blæksprutter (4 Arter) og Søpunge, samt en stor Mængde en- og toskallede Bløddyr, dels tørrede, dels i Spiritus (468 Arter). 4. Tilbyttet fra Echinologen Hr. P. de Loriol i Schweiz 87 Arter af fossile Echinider, for en stor Del nye for Museet, i c. 200 Exemplarer. Desuden en fossil Slangestjerne (*Geocoma*), 4 Arter af Echinider fra Nutiden samt en Søstjerne (*Asterina*) og en Slangestjerne (*Ophioderma*) fra Senegal, fra hvilket Land Museet tidligere aldeles intet besad af Pighudenes Klasse. Den anelige Suite af fossile Echinider, hvorved Museets Samlinger af denne i palæozoologisk Henseende saa vigtige og lærerige Dyregruppe har erholdt et væsentligt Supplement og en smuk Afrunding, har dobbelt Værd derved, at den hidrører fra en anerkjendt Autoritet i denne Del af Palæozoologien. 5. Hr. Korpsslæge Wroblewsky, hvem Museet tidligere skylder saa smukke Gaver, har skjænket det 87 Arter af Konkylie fra Middelhavet, Philippinerne, Fidji-Øerne og Ny Granada samt 1 lille Koral fra Capri (*Astroides calycularis*). 6. Hr. Apotheker Lotze i Odense skjænkede Museet 46 Arter af afrikanske Land-Konkylie. 7. Fra Museet i Bergen og Hr. Konservator Friele erholdtes ved Bytning c. 150 Arter af sjældnere norske Konkylie. 8. Fra Hr. Assistent Becker tilbyttedes 70 Arter af Konkylie fra Andaman- og Nicobar-Øerne, indsamlede af Hr. Gouvernements-Assistent Roepstorff. 9. Fra Professor Courquin Thorent i Barcellona tilbyttedes 52 Arter af spanske Konkylie. 10. Fra Hr. O. Semper i Altona tilbyttedes ligeledes 37 Arter af Konkylie fra Sydhavsøerne.

Mindre Gaver skyldes Dhrr.: 1) Dr. Poulsen (12 Exemplarer af en fossil Koral fra Sicilien (*Caryophyllia clavus*); 2) Justitsraad Riise (en fossil Søborre, *Echinanthus*, fra St. Domingo, samt 2 vestindiske Havsvampe); 3) Konsul Krebs (2 Arter af vestindiske Havsvampe); 4) Universitets-Pedel, Lieutenant Sahlertz

(en Søstjerne [Oreaster] fra Madras, ny for Museet); 5) Stud. med. Hecquet (en sjælden vestindisk Koral, *Cyathocora Ørstedii*); 6) Tandlæge Høgh i Bergen (2 Exemplarer af det norske Medusahoved, *Asterophyton Linckii*). Desuden har den almindelige Konkyliesamling modtaget flere mindre Forøgelser, dels som Gave, dels lejlighedsvis ved Bytning med forskellige, i alt 90 Arter, hvoraf kan fremhæves 4 Dybvandsarter fra „Porcupine“-Expeditionen (ved Hr. Gwyn Jeffreys) og 1 *Conus zigzag* fra Hr. Guvernør Rawson (ved Konsul Krebs).

Ved Kjøb er erhvervet 3 Exemplarer af en Hornkoral (*Phyllogorgia*) fra Bahia, samt 2 Exemplarer af en capsk Søborre (*Echinus angulosus*), købte af Museet i Stuttgart.

Til de faunistiske (danske) Samlinger af Bløddyr og Straaldyr er der end videre i Aarets Løb indkommet mindre Bidrag fra Dhrr. Cand. mag. Levinsen (flere Exemplarer af en *Lucernaria*); Kjøbmand Holst i Skagen (2 *Psolus phantapus*, „Skælpøser“); Lærer Østerboel i Agger (3 Exemplarer af en *Loligo media* fra Vesterhavet), og fra den midlertidige Bestyrer (nogle lavere Dyr fra Limfjorden), foruden forskellige små Forøgelser af den danske Konkyliesamling (20 Arter). Et Par danske Forsteninger ere skjænkede Museet af Lærer Bertelsen i Thisted (en forstønet Søstjerne i Flint), og af stud. polyt. Wirén (en toppet *Ananchyt*, Flintudfyldning).

Af Bidrag til vore nordiske Bilandes Bløddyr- og Straaldyr-Fauna er der i Løbet af 1874 kun indkommet Bidrag til det grøndlandske faunistiske Materiale: fra Hr. Distriktslæge Pfaff (14 Arter af Mollusker og 2 Arter af Havsvampe) samt fra Hr. Kaptejn Bang, Hr. cand. mag. Collin og Hr. Museumsassistent Kand. Steenstrup.

Der er i Aarets Løb bortbyttet fra Museets Doubletsuiter c. 80 Arter af Echinodermer (til Hr. Loriol) og c. 430 Konkylier (til Assistent Becker 43 Arter, Hr. Friele (Museet i Bergen) 72 Arter, Professor Thorent i Barcelona 90 Arter, Hr. Semper i Altona (39) og Konservator Conradsen (77 Arter) samt forskellige Samlere (c. 108 Arter); c. 40 Arter af Bløddyr og Straaldyr ere paa derom indkomne Andragender blevne afgivne til Slagelse Realskole og til Fyns Stifts theoretiske Landvæsensinstitut; 5 Arter bortbyttede til en Lærer (Hr. V. Schmidt).

Af fremmede Naturforskere, som have besøgt Museet i det forløbne Aar, vil det være passende at nævne Echinologen Hr. Cotteau fra Frankrig, Hr. Desor fra Schweiz, Professor Zittel fra München, Professor Lovén fra Stockholm, Konservator Friele fra Bergen og Hr. Jarczynsky fra St. Petersburg; og af Arbejder, hvortil Museet har afgivet Stoffet, Professor Steenstrups oven nævnte Skrift om *Hemisepius*, flere af Hr. Mørchs malakologiske Bidrag til Beretningen om Naturforskermedet i 1873, samt en lille Meddelelse af den midlertidige Bestyrer om en ny Korallform (*Cladangia exusta*) i „Videnskab. Meddelelser fra den naturhistoriske Forening“.

Der har været uddelt 44 Adgangskort til studerende.

Af almindelige Foranstaltninger, vedrørende Museet i sin Helhed, kan mærkes, at de af Professor Ørsted efterladte zoologiske Tegninger og Notitser efter Indstilling fra Museumsraadet ere erhvervede for Museet mod et Vederlag

af 50 Rd. i Følge dertil af Ministeriet ved Skrivelse af 5. Decbr. 1873 meddelt Samtykke.

— Efter at Etatsraad Steenstrup ved Udløbet af det Tidsrum, for hvilket der var tilstaaet ham Fritagelse for de ham i Egenskab af Professor zoologiæ paahvilende Forretninger ved det større Museum (se Aarbogen for 1871—73 Side 250—51), var gjenindtraadt som Medlem af Museumsraadet, bemyndigede Konsistorium, da han ikke ønskede atter at overtage Posten som Formand for Museumsraadet, Professor Schiødte under 19de Marts 1875 til fremdeles indtil videre at fungere i nævnte Egenskab.

4. Det mineralogiske Museum.

Den af Bestyreren, Professor Johnstrup, til Ministeriet indgivne Beretning om Museets Virksomhed i Aaret 1874*) meddeles her.

Den væsentligste Forandring, der i det forløbne Aar er foregaaet ved Universitetets mineralogiske Museum er, at det er blevet aabnet for Publikum en Gang ugentlig. Allerede for flere Aar siden har afdøde Konferentsraad Forchhammer henledet Opmærksomheden paa det ønskelige i Offentliggjørelsen af den eneste større Mineraliesamling, der findes her i Landet, blandt andet ogsaa af den Grund, at Publikum før Museernes Forening havde Adgang til den mineralogiske Afdeling af det kongelige Museum i Stormgaden, og altsaa et Slags Krav paa, at Adgangen ogsaa aabnedes til samme efter Indlemmelsen i Universitetsmuseet. Sammenarbejdelsen af de forenede Samlinger, Opstillingsmaaden, hvorved man oprindelig udelukkende havde haft de studerendes Tarv for Øje, samt endelig Lokalerne Beskaffenhed og daglige Afbenyttelse til Studier og Forelæsninger lagde store Vanskeligheder i Vejen for en saadan Offentliggjørelse, der aldrig vil kunne tilfredsstille de berettigede Fordringer, der stilles til en saadan, før der tilvejebringes et til Samlingernes Størrelse og nuværende Beskaffenhed svarende nyt og hensigtsmæssigt Lokale. Saalænge Ordningen af den nye botaniske Have ikke kan siges at være afsluttet, har jeg ikke turdet fremkomme med noget Andragende om Tilvejebringelsen af et nyt mineralogisk Museum, og under de nuværende politiske Forhold vilde ogsaa denne Sag let kunne møde pekuniære Vanskeligheder og være udsat for at skydes ud i en uvis Fremtid, saa at jeg ansaa det for mest hensigtssvarende, at Aabningen af Museet skete strax, selv om den end kun kan foretages paa en noget ufuldkommen Maade. Efter at Ministeriet gennem en Bevilling i Finantsloven for 1874—75 havde tilvejebragt det til Offentliggjørelsen medgaaende aarlige Beløb af 150 Rd., bleve de nødvendige Montrer og Skabe anskaffede, til deri at opstille en Samling af danske Stenarter. Museet aabnedes for Publikum den 1ste September 1874 og er tilgængelig for samme hver Fredag fra Kl. 12—2. Som man kunde forudse, har Frekventsen ikke været stor (det største Antal, der paa en enkelt Dag har besøgt Museet, udgjør 15 Personer); men et mineralogisk Museum vil heller aldrig kunne udøve den Tiltrækningskraft paa det store Publikum, som et zoologisk Museum eller en botanisk Have, og for at kunne benyttes med nogen Fordel, maa de besøgende vejledes i en ganske anden Grad,

*) Beretningen for 1873 findes i Aarbogen for 1871—73 Side 254—55.

end det er nødvendigt i hine, saa at det ikke engang er ønskeligt at have samlet flere, end Museets Personale kan bistaa med de nødvendige oplysende og belærende Forklaringer. Det lille Antal, der har besøgt Museet, har vist megen Tilfredshed med, hvad det har været os muligt at fremvise, og der er derved afhjulpnet et Savn hos enkelte til at lære baade vort eget og andre Landes Mineralprodukter at kjende.

Til hvad der i Almindelighed kan anføres angaaende Museets Tilvæxt i det forløbne Aar maa jeg særlig nævne den af mig i Forening med Museets Assistent, Kand. Steenstrup foretagne Rejse i Sydgrønland. Med Rejsens videnskabelige Formaal, Undersøgelsen af Arsukfjordens geognostiske Beskaffenhed og navnlig Kryolithens Forekomst ved Ivigtût, var der tillige forbundet en omfattende Indsamling til Museet af de mange sjældne Mineralier, som forekomme der. Til Opnaaelsen af dette Formaal vistes mig en overordentlig Imødekommen fra det henværende Kryolith-Mine- og Handelsselskab, som med største Beredvillighed afgav de fornødne Baade og Mandskab, ikke blot til de af mig foretagne Rejser, men ogsaa til Assistent Steenstrup, som foretog en Ekursion paa 6 Uger til Julianehaabs Distrikt. Ved vore Bytteforbindelser med Udlandet var nemlig Museets Doubletsamling blevet næsten aldeles blottet for nogle af de overordentlig sjældne Mineralier, der kun findes paa faa og meget fjærnt liggende Punkter, og som det lykkedes Steenstrup at indsamle ved Kangerdluarsuk- og Igalliko-Fjordene i udmærket smukke og talrige Exemplarer, nemlig Endialyt, Arfvedsonit, Sodalith og Gieseckit. Fra Ivigtût, hvor Selskabet havde givet mig Tilladelse til at indsamle alt, hvad Museet kunde have Brug for, hjembragte jeg 26 større Kasser med alle de der forekommende, enestaaende Mineralier, Kryolith, Thomsenolith, Ralstonit, Hagemannit, Arsuktit og Ivigtit, mange endog i store Pragtstykker, samt tvende ikke tidligere i Grønland fundne Mineralier, nemlig Wolfram og et andet smukt krystalliseret Mineral, som jeg for Tiden er beskæftiget med at undersøge, og som derfor endnu ikke er nøjagtigt bestemt.

Under min Fraværelse var Museets Bestyrelse og Ledelsen af de daglige Forretninger overdraget den første Assistent, Docent Hoff, der modtog den overordentlig værdifulde Gave af Diamanter og Guld fra Kjøbmand N. G. Kofoed i Kap, hvorom han den 30te August tilstillede Ministeriet en Indberetning.

Dr. Mørch har i Aar fortsat Bestemmelsen af de i Museet opbevarede tertiære Forsteneringer fra Danmark, og er for Tiden beskæftiget med Undersøgelsen af de sjældne Brunkulforsteneringer, som jeg i 1868 paaviste, at der fandtes i Kjøbenhavns Nærhed (ved Gasværket), og hvorfra der i 1874 er erholdt en smuk Samling ved de med en Udvidelse af Gasværket forbundne Udgravninger.

Efter disse almindelige Bemærkninger om Museet skal jeg nu gaa over til at give en detailleret Oversigt over dets Tilvæxt for hver enkelt Afdelings Vedkommende.

A. Mineraliesamlingen er blevet forøget med: 1) én Samling, mest større Exemplarer af norske og svenske Mineralier (Mosandrit, Praseolith, Boulangerit, Antimon, Helmit, Pyrophysalith, Kjerulfin, Wöhlerit, Hedyphan m. m.), kjøbte af Student Paykull i Stockholm; 2) Mineralier fra Brevik i Norge, indsamlede og forærede af Dr. phil. C. M. Poulsen; 3) en Samling svenske Mineralier, hvorefter maa fremhæves følgende smukt krystalliserede, Chondroit, Glaukodot og Kobaltin, samt Wöhlerit, Tyrit, Yttrocerit, Hisingerit og Fahlunit, fra Fru Ander-

berg i Stockholm, som Ækvivalent for en til hendes afdøde Mand afgivet Samling; 4) fra Mineraliehandler Pech i Berlin forskellige tyske Mineralier, nemlig Blødit, Carnallit, Glauberit, Zeunerit, Uranotil, Uranopinit og Roselit; 5) den foran nævnte Samling, foræret af Hr. Kjøbmand N. G. Kofoed i Syd-Afrika, bestaaende af 74 løse og 15 i Matrix siddende krystalliserede Diamanter, der have en gennemsnitlig Vægt af 1 Karat og en Værdi af i alt c. 2000 Rd. Hermed fulgte en oplysende Samling af alle de Lag, hvori Diamanterne forekomme ved Kap; 6) 17 Stkr. gedigent Guld fra Syd-Afrika, hvis Vægt udgjør 56½ Kvint (c. 250 Rd. Værdi), ligeledes foræret af Hr. Kjøbmand N. G. Kofoed; 7) 50 R islandsk Dobbeltspath, kjøbt af Antikvitetshandler Henriques; 8) islandske Zeolither, kjøbte af Frøken Weyvad i Djupavogr paa Island; 9) nogle grønlandske Mineralier (Beyll, Granat, Idokras og Turmalin), forærede af Hr. Distriktslæge Sørensen i Godthaab, og 10) de i det foregaaende nævnte Mineralier fra Ivigtût og Julianehaab, indsamlede af Museets Bestyrer og Assistent Steenstrup.

B. Den almindelige geognostiske Samling har modtaget: 1) 15 større og mindre Rivestene, udgravede af en Jættegryde ved Christiania, kjøbte af Professor Kjerulf; 2) en Samling norske Bjergarter fra Grundfjeldet og Sparagmitetagen, som Ækvivalent for en Suite af danske Bjergarter og Forsteninger, afgivet til Christiania Universitet; 3) en Samling miocæne Dyreforsteninger fra Hallbjarnarstadirkambr, besørget indsamlet til Museet af Hr. Sysselmand Sveinbjørnson i Husavik; 4) Palagonit fra Seljadalr paa Island, indsamlet for Museet af Bjørn Bjørnsson ved Reykjavik; 5) et Stykke Meteorjern og forskellige Forsteninger fra Nord-Grønland, afgivne af Hr. Distriktslæge Pfaff i Grønland; 6) en Samling Bjergarter fra Arsukfjorden, indsamlede og afgivne af Museets Bestyrer, og 7) Devoniske Forsteninger fra Lauback ved Coblenz, forærede af Telegrafdirektør, Dr. Lasard i Berlin.

C. Den dansk-geognostiske Samling er blevet forøget med: 1) bornholmske Forsteninger fra Overgangs-, Kul- og Kridtformationen paa Bornholm, indsamlede dels af Museets Bestyrer paa en Rejse i Forsommeren 1874, dels af Fabrikbestyrer Andersen ved Borregaard Cementfabrik for Museets Regning; 2) Feldspath og Kaolin-Prøver fra Bornholm, forærede af Dr. Zedeler i Rønne; 3) Forsteninger og Rav fra Møen, samlede og forærede Museet af Provst Hjort i Hjerteberg paa Møen; 4) Kridtforsteninger fra Møen og Aalborg, afgivne af Assistent Steenstrup; 5) den foran nævnte Samling Brunkulforsteninger fra Gasværket ved Kjøbenhavn, besørget indsamlet af Hr. Huth; 6) tertiære Forsteninger og Skursten fra Jylland, forærede af Hr. Forpagter Søltoft paa Tyrrestrup; 7) Rav, foræret af Grosserer Willumsen; 8) Forsteninger fra Cyprineleret paa Langeland, Ærø, Als og Angel, indsamlede af Bestyreren paa en Rejse i 1873; 9) Boreprøver, afgivne af Vandinspektør, Jernbanedirektør Poulsen, det Kjøbenhavnske og Aalborgske Brøndboringselskab.

Mindre Gaver har Museet end videre modtaget fra Kaptejn Andréa, Styrmand Corneliusen, Murmester Frohne, Justitsraad Groos i Middelfart, Maskinmester Hartung, Docent Hoff, Etatsraad Hoffman (Bang), Kand. Høyer i Christiania, Toldkontrollør Høyer i Lønstrup, Kaptejn Jastrau, Brygger Kogsbøll, Hr. Larsen i Faxe, Fru Lassen i Holsteinborg, Lærer Lauritzen, Adjunkt, Dr. Lundgreen i Lund, Kand. Müller, Sysselmand Møller i Thorshavn, Dr. phil. O. Merch, Lieutenant v. Post i Upsala, Vandinspektør Poulsen, Justitsraad Riise, Student Samsø-Lund

Professor V. Schmith, Fabrikant Schou, Etatsraad Steenstrup, Overlærer Strøm i Odense, Studiosus Unmach, Lærer Uhrbrandt ved Kallundborg og Proprietær Wichmann.

Af Doubletsamlingen er afgivet: 1) islandske og færøiske Mineralier til Hr. Etatsraad Steenstrup; 2) en Samling Forsteninger fra Skaane, Bornholm, Faxe, Sylt, Island og Grønland samt grønlandske Mineralier til Mr. W. Gurley i Illinois i Nord-Amerika; 3) krystalliseret Kryolith og Thomsenolith til Telegrafdirektør, Dr. Lasard i Berlin; 4) Kryolithmineralier og islandsk Dobbeltspath til Mineraliehandler Pech i Berlin; 5) en Samling danske Bjergarter og Forsteninger samt en Suite til at oplyse Mineraliernes almindelige Egenskaber, afgivne til Metropolitanskolen til Brug ved Undervisningen, og 6) en Samling Mineralier, Bjergarter og Forsteninger, fortrinsvis fra danske Lande, afgivne til de forenede Kirkeskoler her i Byen.

Modtagne Bøger og Kort. Af de til Museets Haandbibliothek anskaffede Bøger maa fremhæves som de vigtigere: Fortsættelsen af Barrandes Système Silurien de la Bohème (vol. II. Texte 3me partie) og d'Orbigny's Paléontologie Française (Terrain crétacé & jurassique) samt Burat, Géologie de la France; Hull, The coal-fields of Great Britain; Geikie, The great ice age; Ritter, Geographisch-statistisches Lexikon I—II og Erdmann, Geologiska Vägtafler.

Fra Smithsonian Institution i Washington har Museet modtaget: Annual report for the year 1872; fra Dr. F. V. Hayden i Washington: Bulletin of the united states geological & geographical survey Nr. 1 & 2. Miscellaneoes publications Nr. 4 og 5, et Kort over The lower Geyser basin, og fra N. G. Kofoed i Syd-Afrika The Diamond-field Keepsake for 1873 og Gems from the Diamond Land, 23 Fotografier af Diamantminerne ved Kap.

5. Det kemiske Laboratorium.

Antallet af studerende.

	Medicinske studerende.	Farma- ceutiske studerende.	Poly- teknikere.	Andre studerende.	I alt.	
					studerende.	Antal af ugentlige Arbejdstimer.
Høstsemestret 1873	48	35	5	6	94	316
Vaarsemestret 1874	53	43	6	6	108	356
Høstsemestret 1874	41	39	7	3	90	315
Vaarsemestret 1875	60	29	1	9	99	349

I Gjennemsnit har altsaa hver studerende arbejdet i Laboratoriet 3,42 Dage hver Uge. Laboratoriet har været aabnet for de studerende 4 Dage hver Uge fra Kl. 12—3 og for videre komne hver Dag fra Kl. 10—3.

Antallet af Examina.

Praktisk Examen har været afholdt for følgende Antal studerende:

	Lægevidenskabelig Forberedelsesexamen.	Farmaceutisk Examen.	Polyteknisk Examen.	Antallet af de praktiske Prøver.
Januar 1874.....	22	9	2	53
Juni 1874.....	20	22	„	86
Januar 1875.....	11	18	3	71
Juni 1875.....	35	17	„	86

Desuden har der været afholdt en Magisterkonferens i Kemi.

Videnskabelige Arbejder ere ligesom i de foregaaende Aar blevne udførte i Laboratoriet i betydeligt Omfang, og Resultaterne af samme ere offentliggjorte i Udlandets videnskabelige Tidsskrifter.

IX. Universitetets Forhold til andre Universiteter, videnskabelige Institutioner m. m.

Den 8. Februar 1875 fejrede Universitetet i Lejden sin 300aarige Stiftelsesdag og sendte i den Anledning Kjøbenhavns Universitet en Indbydelse til at deltage ved to Repræsentanter i de Festligheder, som vilde blive afholdte. Konsistorium androg om Ministeriets Bemyndigelse til at modtage denne Indbydelse samt om Bevilling af de fornødne Pengemidler til Universitetets Repræsentation ved denne Lejlighed. Det fremhævede, at Lejdens Universitet, som var stiftet under Forhold, der strax fra Begyndelsen kastede Glans over det, som et Vidnesbyrd om, hvad et lille Folks Fædrelandskjærlighed formaar, i Tidernes Løb med Hæder og Bærmelse havde hævdet en fremragende Plads blandt Europas videnskabelige Højskoler. Naar da heri for disse indeholdtes en almindelig Opfordring til ved denne Lejlighed at hædre Universitetet, saa var der for vort Universitets Vedkommende andre Omstændigheder, der særlig maatte tilskynde hertil, nemlig dels de historiske Baand, der knytte Danmark til Holland, dels det Hensyn, at netop de mindre Staters videnskabelige Højskoler have en særegen Opfordring til at yde hinanden saa megen gjensidig Støtte, som Forholdene gjøre mulig. Ved Skrivelse af 2. Jan. 1875. meddelte Ministeriet den begjærede Bemyndigelse; til Bestridelse af de hertil medgaaende Udgifter optoges efter Ministeriets Forslag paa Tillægsbevillingen for 1874—75 under Universitetets 10. Udgiftspost en Sum af 400 Kr. Til at repræsentere Universitetet valgtes dets Rektor, Professor Nellesmann, samt Konferentsraad Madvig. Ved Festen holdt Professor Nellesmann paa Universitetets Vegne følgende latinske Allokution:

Quum omnes, qui scientiæ et veri cognoscendi studio litterisque colendis se addixerunt, præter communem humani generis societatem proprio quodam vinculo ob simile animorum propositum contineantur, tum hæc conjunctio etiam academias, quæ ad rerum cognitionem litterasque augendas et juventuti tradendas doctorum hominum studia et labores consociant, mutua inter se caritate conciliat, quod ejusdem operis partem se in suo quamque populo exercere sentiunt. Itaque etiam